

1809
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ

ΜΕΤ' ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΘΕΡΙΝΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΕΤΙΑΣ

(1882--1884)

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο "ΤΥΠΟΣ",

1884.

ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ Γ. ΛΑΤΡΗ

(20 'Ιουνίου 1882)

Φιλόμουσος ομήγυρις.

Ἀποπερατωθειῶν τῶν κατὰ τὸ προῶτον ἔτος ἐξετάσεων τῶν μαθητιῶν τοῦ ἀριστυσιῶτον τοῦτον Ἑλληνικοῦ Παιδογαγωγείου μετ' Οἰκοτροφείου, ἐπιτραπέω μοι ἴνα, ἐν ὀνόματι τῆς Ἐφορίας αὐτοῦ, διὰ βραχέων διαλάβω περὶ τε τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως αὐτοῦ καὶ τῶν ὠφελειῶν, ἃς προὐρίσται νὰ παράσχη εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν.

Ὁμολογουμένως τὸ θεμελίον πάσης κοινωνίας, πάσης πολιτείας· εἶναι ὁ οἶκος· τοῦ οἴκου δὲ βάσις εἶναι ἡ γυνή. Αἴτη ὄρισται νὰ ἦναι δεσποινὰ τῆς οἰκιακῆς ἐστίας, ἰέρεια τῶν ὑψηλῶν θρησκευτικῶν συναισθημάτων, πηγὴ τῶν καλῶν ἠθῶν καὶ τῶν εὐγενῶν ιδεῶν, δι' ὧν καὶ ἀφ' ὧν προσδοκᾶται ἡ διάπλασις καὶ μόρφωσις καλῶν πολιτῶν, ἐμπνεομένων ἐκείθεν

εὐσέθειαν, πατριωτισμὸν καὶ ἀγάπην. Τοῦτο κατανοήσαντες πρὸ
 τεσσαράκοντα περίπου ἔτων οἱ ἡγέται τοῦ ἡμετέρου ἔθνους
 ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ
 γυναικείου φύλου δι' ὃ καὶ μεγαλοπρεπῆ μέγαρα ἀνηγέρ-
 θησαν καὶ ἀνεγείρονται παιταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἀνατολῆς
 Ἀρσάκειον, Ζάππειον, οὕτως ὀνομασθέντα πρὸς μνήμην τῶν
 κητόρων αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιφανῶν τοῦ ἔθνους εὐεργετῶν, Ἀρ-
 σάκη καὶ Ζάππα, Παλλὰς, ἵνα παραλείπω τ' ἄλλα, λειτουργ-
 γουσίαν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἄριστα καὶ ἀγλαοτάτους ἀποφέρουσι
 τοὺς καρπούς. Καὶ τὸ ἡμέτερον ἐνταῦθα Κεντρικὸν Παρθεναι-
 γωγεῖον οὐδὲ τὸ παράπαν ἀπελείπετο ἢ ἀπολείπεται ἐκείνων.
 Καλῶς κατηρητισμένον, κἀλλιστα δὲ καὶ εὐδοκίμως διευθυνόμενον
 συνετέλεσε καὶ συνετελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ θή-
 λεος φύλου, ἔντε τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς
 Ἀνατολῇ. Σήμερον, ἐν ταῖς κριωτέραις ἰδίως πόλεσι, σπανίως
 ἀκούεται πλέον ἢ ἀηδῆς καὶ ἀπόμουςος προφορὰ τῆς γλώσσης
 τῶν Θεῶν. Ἀκούεται συνήθως ἡ ἑλληνικὴ, ἱκανῶς καθαρεύουσα
 καὶ ὀρθῶς λαλομένη. Τὸ δ' εὐχάριστον ὅτι καὶ αἱ προσθύτε-
 ραι, αἱ μὴ τυχοῦσαι ἀνωτέρας παιδεύσεως γυναικες, ἀκούονται
 τὰς νεωτέρας αὐτῶν ἐν τοῖς Παρθεναιγωγείοις ἐκπαιδευθείσας,
 ἀντιφιλοτιμώμεναι συμμορφοῦνται αὐταῖς πρὸς τοῦτο καὶ οὕτως
 οὐ μόνον ἡ γλῶσσα βαθμηδὸν καθαρίζεται, ἀλλὰ καὶ ἡ λοιπὴ
 ἀνάπτυξις διαδίδεται τάχιστα εἰς πάσας τῆς κοινωνίας τὰς τά-
 ξεις. «Τροφή καὶ παιδεύσεις ἀγαθὴ σωζομένη, φύσεις ἀγαθὰς
 ἐμποιεῖ», λέγει ὁ δαιμόσιος Πλάτων. Τοιαύτη ἐγένετο μέχρι
 τοῦδε ἡ ἐπιρροή τῶν Παρθεναιγωγείων, δημοσίων καὶ ιδιω-
 τικῶν εἰς τὸ ἡμέτερον γυναικίον φύλον! Τὴν πνευματικὴν
 ταύτην κίνησιν ἡσθάνθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἄπασαι αἱ

ὁμογενεῖς κοινότητες ἐν ταῖς κῆσοις καὶ τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Μι-
 κρῶς Ἀσίας. Παιταχοῦ ἰδρύνονται Παρθεναιγωγεῖα, ὑποδεέστερα
 μὲν τῶν ἐν ταῖς πρωτευούσαις καὶ εὐπορωτέραις τῶν πόλεων,
 ὅπωςδῆποτε ὅμως συντελοῦντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν
 τοῦ γυναικείου φύλου. Ἐπειδὴ δὲ οὐδαμοῦ ἀλλαχῶν εἶναι δυνατόν
 νὰ παιδευθῇ ἡ κόρη ἢ ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς τοῦτο ἀπεδείχθη πολ-
 λάκις, τάχιστα ἀνεφάνη καὶ ἑτέρά τις ἀνάγκη λίαν συντελεστικὴ
 εἰς τὴν τῶν κορασίων ἐκπαίδευσιν, ἢ ἀνάγκη ἰδρύσεως Παρθε-
 ναιγωγείων μετ' Οἰκοτροφείων, ἐν οἷς αἱ μαθητιῶσαι ἐκτρέφονται,
 ἐνδιατώμεναι ἐν ὅλῃ τῇ ἀπαιτουμένην ἀνάσει, συγχεωτιζόμεναι
 δὲ μετ' ἀλλήλων ὠφελοῦνται καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἀνάπτυξιν. Ἐκεῖ
 ἀσκούμεναι καθ' ἑκάστην τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, συμμελετιῶσαι,
 ἐπιδίδουσι περισσότερον εἰς τὰ γράμματα, σπουδάζουσιν ἐνκο-
 λώτερον καὶ ἀνετώτερον, συνειθίζουσι προσέτι εἰς βίον λιτότε-
 ρον καὶ τακτικώτερον, ἐν δὲ τῇ ἐν τῷ Σχολείῳ ὁμορροῦσθαι ταύτῃ
 διαίτῃ, ἐθίζονται λίαν ἐνωρὸς εἰς τὴν τάξιν, τὴν ἐργασίαν, τὴν
 πεθαρχίαν, τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν καὶ τὰ παραπλήσια.

Ἴδον ὁ σκοπὸς καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῶν οἰκοτροφείων, ἅτινα
 ἐξ ἀνάγκης ἐλλείπουσιν ἐν τοῖς συνήθεσι παρθεναιγωγείοις. Τὴν
 ἀνάγκην δὲ ταύτην τῆς συστάσεως τῶν οἰκοτροφείων κατενόησαν
 πρὸ πολλοῦ οἱ Εὐρωπαῖοι, παρ' οἷς ὑπάρχουσιν ἅπειρα τοιαῦτα
 (Pensionnats) μεγίστην παρέχοντα ὠφέλειαν ταῖς ἐν αὐτοῖς
 τροφίμοις. Παρ' ἡμῖν τὸ σύστημα τῶν οἰκοτροφείων εἰσῆλθη
 βραδύτερον. Ἐν Ἀθήναις τοῦτο ἐγένετο ἅμα τῇ ἰδρύνσει τοῦ
 Ἀρσάκειον Παρθεναιγωγείου, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ μόλις τῷ
 1874, ἰδρυνθέντος τοῦ Παρθεναιγωγείου τῆς «Παλλάδος», καὶ
 ἀκολούθως τοῦ «Ζάππειον», τῷ 1875 ἐν Σμύρῃ ἐγένετο μὲν
 πρότερον ἀπόπειραί τινες εἰς ἴδρυσιν τοιοῦτον οἰκοτροφείου,

ἀλλὰ μετὰ βραχὴν χρόνον αἱ ἀπόπειραι αὐταὶ ἐνανάγησαν διὰ τὴν ἔλλειψιν ὑποστηρίξεως τοῦ κοινοῦ. Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἔλλειψις τοιοῦτου ἐκπαιδευτηρίου ὁσημέραι ἐγένετο ἐπαισθητοτέρα, δηλοῦσι Παρθεναγωγείου μετ' οἰκοτροφείου, ἐν ᾧ μετὰ τῆς ὅσον ἔνεστι κατὰ βάθος ἐκμαθήσεως τῶν ξένων γλωσσῶν τὰ παρέχεται κατὰ τὰ πάτρια θρησκευτικὴ καὶ ἑλληνοπροεπιτῆς ἀγωγή καὶ παιδευσις. Καὶ κατὰ πόσον ἐπιδρᾷ ἡ κατὰ τὰ πάτρια θρησκευτικὴ ἀγωγή ἐπὶ τῆς καθόλου μορφώσεως τῆς Ἑλληνίδος κόρης, ἀπόδειξιν ἔχομεν τὰς μητέρας ἡμῶν, αἵτινες καίτοι δὲν ἐμάνθανον πολλὰ γράμματα, ἦσαν μὲν τούτο εὐσεβεῖς, ἐνάρετοι, φιλοστοργόταται μητέρες, σεμναὶ καὶ ἄρισται οἰκοδέσποιναί. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς γλώσσης τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Πιτέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτοὶ σήμερον οἱ Ἑνῶπαῖοι ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀνάγκη τῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

“Quand vous faites apprendre les langues vivantes à vos enfants, λέγει ὁ σοφὸς Beulé, si vous commencez par une langue plus complexe et plus difficile, par une langue mère, n'est-il pas vrai que les langues qui en dérivent sont apprises comme en se jouant? . . . Supposez, ἐξακολουθεῖ λέγων, une génération qui dès l'enfance, est initiée à la connaissance de la langue grecque, qui grandit, se développe en se pénétrant de toutes ces beautés, elle s' épanouirait, à son insu, à tout ce qui est beau, grand, généreux. L' élévation du sentiment moral, que respirent tous les livres grecs, serait la santé et la force de notre jeunesse. Je ne parle pas de la philosophie que les grecs ont inventée, analysée, développée à un tel point que la philosophie moderne n' a pu que mar-

cher sur leur traces; mais la morale même a trouvé, dans les écrivains grecs des interprètes si admirables qu'ils n' ont pu être surpassés que par le Christianisme, et encore plus d' un docteur chrétien regardait-il Socrate et Platon comme des précurseurs de la morale évangélique.”

Μεγίστης μορφῆς λοιπὸν ἄξιον ἠθέλομεν εἶσθαι, ἐὰν αἱ κόραι ἡμῶν, δι' ὧν καὶ ἀφ' ὧν προσδοξάται ἡ μόρφωσις καὶ ἡ διάπλασις πολιτῶν ἀγαθῶν παρημέλων τὴν θεῖαν ἡμῶν γλώσσαν.

Τὴν ἑλλειψιν ταύτην κατιδόντες οἱ συμπολιταὶ ἡμῶν ἠθέλησαν τὰ θεραπεύσωσιν, ιδρύσαντες πρὸ ἐνὸς περιῖπου ἔτους τὸ ἐθνολογικὸν τοῦτο Ἐκπαιδευτήριον. Καὶ ἡ ἰδρυσις αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς δέκα ἐκ τῶν φιλομούσων ὁμογενῶν συμπολιτῶν τῆς πόλεώς μας, οἵτινες μὴ βουλόμενοι τὰ τεύρωσι καὶ πάλιν χεῖρα ἐπαίτιδα εἰς τοὺς πολυειδῶς φορολογουμένους ὁμογενεῖς πολίτας παρεκατέθεσαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν κεφάλαιον σπονδαῖον ἐπὶ τῷ ὄρω μετὰ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ τὰ περιέβη εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κυριότητα τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Σμύρνης· ὥστε σφάλλουσιν οἱ φρονοῦντες ὅτι τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἐκπαιδευτήριον εἶναι ἰδιωτικόν. Τὸ πνεῦμα δὲ τῶν ιδρυτῶν κατενόησαν ἀμέσως πολλοὶ τῶν γονέων σπεύσαντες ν' ἀποστείλωσιν ἐν αὐτῷ τὰ ἑαντῶν τέκνα οὕτως, ἅμα τῆς συστάσεως αὐτοῦ, προσήλθον ἑκατὸν περιῖπου μαθητῆραι.

Ἐν τῶν κυριωτάτων μελημάτων τῆς ἐφορίας ὑπῆρξεν ἀρχηθεῖν ἡ ἐκλογή καταλλήλων Καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς. Ἰδιαίτερον δὲ φροντίδα κατέβαλε περὶ τὴν ἐκλογήν τῶν διδασκάλων γυναικῶν τῶν προωρισμένων τὰ διαιτῶνται ἐν τῷ καθιδρόματι πρὸς περισσοτέραν πρακτικὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητριῶν εἰς τὸ ὁμιλεῖν τὰς ἐν ῥηριστοτέ-

ρας παρ' ἡμῖν ξένας γλώσσας καὶ ἰδίως τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν, θεωρουμένης ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν ὡς ἀναγκαῖον σήμερον συμπλήρωμα πάσης ἀνωτέρας παιδεύσεως, πάσης καλῆς ἀνατροφῆς. Ὡστε καὶ κατὰ τοῦτο, τὸ ἡμέτερον οἰκοτροφεῖον δὲν ὑπολείπεται τῶν ὁμοταγῶν αὐτῷ Ἑυρωπαϊκῶν. Τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν κατέβαλεν ἡ ἔφορία καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν διδασκάλων τῶν ὠραίων τεχνῶν, μουσικῆς, γωνητικῆς καὶ ὀργανικῆς, ἰχογραφίας καὶ λοιπῶν, καὶ οὐδόπως ἐγείσθη χρημάτων εἰς τὴν ἐκλογὴν εὐαέρου οἰκίματος, ἐν ᾧ προσέθεσε δύο εὐρηχῶρους κοιτῶνας, οὐδ' ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν οἰκονομίαν ὡς πρὸς τὴν τροφὴν τῶν ἐν αὐτῷ διαιωμένων καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν γένει τοῦ καθιδρυμένου.

Περὶ δὲ τῆς καθόλου διευθύνσεως τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου τούτου καὶ τῆς ἰκανότητος τοῦ προσωπικοῦ ἡ Ἐφορία διαρρήδην ἀποφαίνεται, ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Σχολικοῦ ἔτους ἐπεκράτησεν ὅσον ἦτο δυνατὸν διὰ πρῶτον ἔτος ἡ τάξις, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἀμύλλα πρὸς τὴν προόδον, ἐν γένει δὲ ἡ πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμὸν εὐπέθεια, ἐξ ὧν προέκυψαν τ' ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων κριταὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ὑπῆρξατε. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μετὰ ζήλον, προθυμίας καὶ ἰκανότητος ἐπιθλευσιν τῆς ἐμπαιδύτου καὶ ἀξιοτίμου Διευθυντρίας κ. Ἑλένης Λουίζου καὶ τῆς ἀκαμάτου ὑποδιευθυντρίας κ. Ἀγγελικῆς Λουίζου. ἔτι δὲ τῶν κυρίων Καθηγητῶν καὶ τῶν διδασκάλων γυναικῶν, εἰς οὓς πάντας ἡ Ἐφορία ἀπονέμει δημοσίᾳ τὸν προσήκοντα ἔπαινον διὰ τὴν προθυμίαν καὶ ζήλον μεθ' ὧν ἐξετέλεσαν τὸ ἐκεῖνων καθήκον.

Ἀλλὰ τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἐκπαιδευτήριον, ἵνα προαχθῇ καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον ἔτι ὀργανισθῇ, συντελέσῃ δὲ ὅσον ἐνεστι πλειότερον εἰς τὴν διάδοσιν τῶν γῶτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ

ἡμῶν, ἔχει ἀνάγκη τῆς ὑποστηρίξεως καὶ ἐννοίας πάντων ὑμῶν καὶ ἐν γένει πάντων τῶν φιλομουσῶν τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν πέριξ ὁμογενῶν. Δι' ὃ ἡ ἔφορία καταρτίσασα αὐτὸ ἀναθέτει εἰς τὴν φιλογέειαν καὶ τὸν πρὸς τὰ καλὰ ζήλον ὑμῶν καὶ παντὸς ὁμογενοῦς καὶ φίλου τῆς ἐθνικῆς προόδου πεπειθυῖα δ' ὅτι ἡ χαρμόσυτος αὐτῆ τοῦ μελλοῦτος ἐλπίς, τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἐκπαιδευτήριον, ἐξ οὗ ἡ ἡμετέρα κοινωρία προσδοκᾷ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς ἠθικοποιήσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, θέλει φανῇ ἀντάξιον τῶν ἐρχῶν καὶ πόθων πάντων ἡμῶν, εὐχεται ἵνα ταχέως ἐρεθῇ ἄλλος Ἀρσάκης ἢ Ζάππας ἢ Μαρτζέλλας, ὅστις ἐγείρωσιν δι' αὐτὸ τὸ προσήκον Μέγαρον ν' ἀποθανατίσῃ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματός του!

ΛΟΓΟΣ

Δ. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ.

(26 'Ιουνίου 1883)

Φιλόμουςος ὁμήγουρις.

Διηγήσαμεν, Τέχνη Ἀγαθῆ, τὸ δεύτερον ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Παρθενωγαγείου τούτου, τὸ δὲ δημόσιον παραστὰν εἰς τὰς ἐξετάσεις, ἐδυνήθη γὰ κρῖναι ὅτι περιφανῶς ἐδικαιώσαμεν τὰς προσδοκίας αὐτοῦ.

Αἱ δυσκολίαι ὅσαι ἦσαν ἀναπόφευκτοι ἐν ἀρτισυστάτῳ σχολῇ, ὅποταν αἱ δυνάμεις τῶν ἐγγραφομένων κορασίων εἴνε ἄνισοι εἰς τὰ διάφορα μαθήματα, καὶ ἐπομένως ἢ εἰς κλάσεις κατὰ τὰς δυσχερεῖς, ὑπερενικήθησαν ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως, ἀπὸ δὲ τοῦ προσερχοῦς Σεπτεμβρίου, ἤτοι ἀρχομένου τοῦ τρίτου ἔτους, ἔχομεν ὄχι πλέον ἐλπίδας, ἀλλὰ τὴν βεβαιότητα κανονικωτάτης λειτουργίας καὶ κατὰ συνέπειαν μειζότων προόδων.

Ἡ Ἐφορία εἶχε γὰ παλαιῶν κατ' ἄλλων δυσκολιῶν, διότι δὲν

ἀρκεῖ νὰ συστηθῆ μόνον σχολεῖά τι, ἀλλὰ καὶ νὰ ληφθῆ πρόνοια ὅπως ἐδραιωθῆ καὶ αὐξηθῆ ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ, ὃν προέβητο οἱ ἰδρυταὶ του. Λέγα γενναϊότεροι πολῖται, καταβαλόντες τὸ πρὸς ἰδρυσιν χρηματικὸν ποσὸν, ἀνεπλήρωσαν ἀνάγκην ἣτις ὑφίστατο ἀπὸ πολλοῦ, ἐν πόλει ὅπου ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, καὶ μέγας εἶνε καὶ εὐπορος, καὶ ὅστις δικαίως δύναται νὰ κακισθῆ παραμελήσας τοῦτο μέχρις ἐσχάτων, ἐνῶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἢ ἀνάγκη αὐτῆ πρὸ πολλοῦ ἐθεραπεύθη. Τὸ δὲ περιεργότερον, ἐν αὐτῇ τῇ Σμύρῃ ξένοι κοινότητες μικρὸν ἀριθμοῦσαι πληθυσμὸν, ἰδρυσαν οὐχὶ ἐν ἄλλὰ πολλὰ οἰκοτροφεῖα, εὐδοκίμησαντα καὶ προαχθέντα εἰς πλοῦτον, διότι ἡμεῖς ἀθροοί εἰσηγόμενοι τὰ τέκνα μας ἐν αὐτοῖς.

Πρὸς ἐδραίωσιν καὶ αὐξησιν τοῦ Οἰκοτροφείου μας, ἀπαιτεῖτο οἱ Σμυρναῖοι ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν γενομένην θυσίαν καὶ εἰσαγάγωσι τὰς θυγατέρας των ἐν αὐτῷ, ἢ ὡς ἐξωτερικὰς ἢ ὡς οἰκοτρόφους. Αἱ ἐλπίδες μας ἐδικαιώθησαν ἐν μέρει, διότι κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος εἰσηλθον περὶ τὰ ἑκατὸν κοράσια, κατὰ δὲ τὸ δευτέρον περὶ τὰ ἑκατὸν τριάκοντα ὡς βαίονοι δὲ τὰ πράγματα, χρηστὰς ἔχομεν ἐλπίδας, βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν δοθεισῶν ἡμῖν ὑποσχέσεων, ὅτι κατὰ τὸ ἐλενσόμενον τρίτον, ὁ ἀριθμὸς ἔσται περὶ τὰ 150, εἰ μὴ μείζων.

Λογικῶς ἐπόμενον ἦτο ὅτι οἱ ἰδρυταὶ, οἱ Ἐφοροὶ καὶ ἐν γένει πάντες οἱ ἐπισταμένως μελετήσαντες τὰ πράγματα καὶ ἀναγνωρίσαντες τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως τοῦ Οἰκοτροφείου, ἔπρεπε νὰ κάμωσιν ἔκκλησιν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον τῆς Σμύρνης. Τὰς δὲ προσπαθείας ταύτας ἐκθύμως ἐβοήθησεν ὁ ἑλληνικὸς τῆς πόλεως τύπος ἀποδείξας, ὅτι ἡ ἰδρυσις τοῦ Οἰκοτροφείου τοῦτον ἦτο ἀνάγκη ἐθνική.

Ἡ ἔκκλησις πρὸς τὸ δημόσιον, ὅπως γνωρίσῃ καὶ ἐνοήσῃ τὸ καθήκον, τῶν τε ἰδία ἐργασθέντων καὶ τοῦ τύπου, κατηγορήθη παρὰ τινῶν ὡς πόλεμος κατὰ τῶν ξένων Οἰκοτροφείων, τῶν μὴ ἑλληνικῶν. Ἐκακίσθημεν διότι ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶν ἐζητήσαμεν νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκακίσθημεν διότι ἐνῶ οὐδὲν ἀτομικὸν συμφέρον ἐπεδίωξαν οἱ ἰδρυταὶ, ἐζητήσαμεν πολῖται τινες καὶ ὁ τύπος νὰ χρησιμοποιήσωμεν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου τῆς Σμύρνης καὶ τῶν πέριξ Κοινοτήτων τὰς θυσίας ὀλίγων ἀνθρώπων, ἐμφορηθέντων ὑπὸ τοῦ ἀγίου πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἐθνικὴν προαγωγὴν ἔρωτος.

Πρὸς ἀπολογίαν ἡμῶν εἶνε ἀνάγκη μικρῶν ἐξηγήσεων. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ λέγομεν ὅτι μόνον ἀβέλτερος καὶ ἄμουσος ἀνὴρ δύναται νὰ λυπηθῆ διὰ τὴν ταυτόχρονον ὑπαρξιν καὶ ἀκμὴν ἄλλων σχολείων, εἰς οἵανδήποτε ἐθνικότητα ἢ θρησκείαν καὶ ἂν ἀνήκωσι. Πάντοτε, καὶ εὐχάριστον εἶνε καὶ ὠφελίμων, ὅποιαν ἐν τῇ γείτονι ἡμῶν οἰκίᾳ εὐρηται οἰκογένεια ἀνθρώπων εὐπαιδευτῶν καὶ καλῆς ἀγωγῆς· διότι ἂν οὐχὶ ἄλλο, βεβαίως ὁμως τὰ τέκνα μας ἀνατρεφόμενα μετ' ἐκείνων θὰ ἔχωσι νὰ μιμῶνται ἠθῆ χρηστὰ, καὶ τρόπους εὐγενικοῦς. Οὐδεὶς λοιπὸν σθόνος, ἀλλ' εὐχὴ μάλιστα ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ ἡ πρόοδος τῶν ξένων σχολείων· ἀλλ' εὐχόμενοι αὐτοῖς τὰ βέλτιστα, πρέπει νὰ ἔχομεν τὸν δικαίον ἐγωῖσμόν, ὅπως κατὰ πρῶτον λόγον ἐργαζώμεθα καὶ ἐπιζητήσωμεν τὴν αὐξησιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἡμετέρων.

Ἡ ἀνάγκη Οἰκοτροφείου ὑπῆρχεν ἀπὸ πολλοῦ, ὅχι μόνον διότι εὐποροὶ Σμυρναῖοι καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τῶν πέριξ κήσων ἐπεθύμων νὰ εἰσαγάγωσι τὰς θυγατέρας των ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ διότι κατέστη ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ σὲν τῇ μητρικῇ γλώσσῃ νὰ διδάσκωνται τὰ τέκνα των ἐντελέστερον καὶ ξένας τιὰς, κυ-

ρίως δὲ τὰ γαλλικὰ καὶ τὴν μουσικὴν. Ἡ τῆς μουσικῆς σπουδὴ ἦτο ἀδύνατος ἐν τῷ Κεντρικῷ Παρθεναγωγείῳ, δύσκολος δὲ, ἢ αὐτὴ ἀδύνατος εἰπωμεν, ἢ ἐκμάθησις τῆς γαλλικῆς, ἐν ᾧ μέτρῳ ἐπεθύμουν οἱ γονεῖς. Ἄλλ' ὑπῆρχε καὶ ἄλλη τις ἀνάγκη διὰ πολλοὺς, ἥτις λεπτοτέρα τις ἀνατροφὴ, ἢν ἐνόμιζον ἀνεπίτευκτον ἐν τῷ Κεντρικῷ Παρθεναγωγείῳ, ὅπου συμφοιτῶσι πολλαὶ ἐκατοπιτάδες κορασιῶν πάσης τάξεως πολιτῶν, ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης μέχρι τῆς ἐσχάτης. Κατὰ πόσον δὲ ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου ζητήματος ἡ γνώμη των ἦτον ὀρθή ἢ ὄχι, δὲν εἶνε τῆς παρούσης ὥρας ἡ ἐξέτασις.

Ἐν ἑλλείψει λοιπὸν Οἰκοτροφείου ὁποῖον τὸ νῦν, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν εὐπόρων εἰσήγαγον τὰς κόρας των εἰς τὰ ξένα, ἄλλοι δὲ, ἐλληρικώτερον σκεπτόμενοι, τὰς ἐξεπαίδευσαν ἐν τῷ Κεντρικῷ Παρθεναγωγείῳ. Ἄν ἐπιτρέπετο νὰ μνησθῶμεν ὀνομάτων, θὰ ἦτο εὐκόλον τ' ἀναγερωμεν ὀνόματα κυριῶν διακριτομένων ἐπὶ μαθήσει καὶ καλῇ ἀγωγῇ, αἵτινες ὑπῆρξαν τελειόφοιτοι τοῦ Κεντρ. Παρθεναγωγείου. Τούτων τινὲς τὴν ἑλλειψιν τῶν γαλλικῶν καὶ τῆς μουσικῆς ἀνεπλήρωσαν δι' ἰδιαιτέρας κατ' οἶκον διδασκαλίας.

Πόσον ὅμως διάφορον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὰς ἐκπαιδευθείσας ἐν ξένοις σχολείοις! Ἐν τοῖς σχολείοις αὐτοῖς βάσις τῶν σπουδῶν εἶνε ἡ γαλλικὴ, ἐν αὐτοῖς διδάσκονται καλῶς ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Γερμανίας. Ἄλλὰ τίς δύναται ν' ἀρηθῇ ὅτι ἐν ἐσχάτῃ μοίρᾳ τίθενται τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐπίσης κλασικῶν τῆς Ἑλλάδος Ἀσίας χωρίων; Ἐσχομεν λοιπὸν Ἑλληνίδας τινὰς μόνον κατ' ὄνομα, ἀμαθεῖς ὅμως περὶ τὴν γλῶσσάν των καὶ ἀγνοούσας τὴν ἱστορίαν

καὶ τὴν γεωγραφίαν τοῦ ἔθνους των, ἀγνοούσας ὅτι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἁγίου ἐδάφους τὸ ὁποῖον πατοῦσιν, ἐγεννήθη καὶ ἤκμασε τὸ ἔπος, ἡ λόρα, ἡ λογοποιία καὶ ἡ ἱστορία, καλλιεργηθέντα ὑπὸ προγόνων ἀθανάτου μνήμης, τῶν Ἰῶνων καὶ Αἰολέων. Ὅποῖον αἰσχὸς ἢ τόση ἄγρεια περὶ τοῦ ἔθνους εἰς ὃ ἀνήκουσιν καὶ τοῦ ὁποῖου μετὰ σεβασμοῦ προσφέρει τ' ὄνομα πᾶς εὐπαιδευτος ἀνθρώπος! Διακεκρυμένοι Γάλλοι σοφὸς ἐγραψεν ἐσχάτως “Ἡμεῖς “οἱ Εὐρωπαῖοι κληρονομήσαντες παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν ποιήσιν, “τὴν καλλιτεχνίαν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας, κληρονο- “μήσαντες πᾶν ὅ,τι ἀνύψωσε τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, εἴμεθα “ἄγρως καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς Παιδείας, καὶ πρέπει ν' ἀγαπῶμεν “ὡς πατέρας καὶ μεγάλους διδασκάλους ἐκείνους παρ' ὧν ἐκλή- “ρονομήσαμεν τοιαῦτα ἀγαθά.”

Ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου εὐκόλον νὰ κρίνητε πόσον ἀξιόμημοι ὑπῆρξάμεν ἡμεῖς, ὅποτε χάριν μιᾶς ξένης γλώσσης καὶ κακῶς ἐνοουμένης καλῆς ἀνατροφῆς, ληληθότως ἀπηρηθήμεν τὸν ἑλληρισμὸν μας, ἐνῶ οἱ Εὐρωπαῖοι σεμνύνονται λέγοντες ὅτι διὰ τῆς παιδείας εἶνε Ἑλληρες.

Σκοπὸς τῶν σχολείων δὲν εἶνε μόνον νὰ καλλιεργηθῇ ὁ νοῦς, ἀλλὰ καὶ νὰ μορφωθῇ ἡ μὲν ψυχὴ πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἡ δὲ καρδιά πρὸς τὸ γενναῖον. Τότε μόνον τὰ παιδιά ἠλικιωμένα θὰ γω- ρίζωσι καὶ ποῖα δικαιώματα καὶ ποῖα καθήκοντα ἔχουσι, τότε, ἀλλὰ τότε μόνον θὰ λάβωσι πλήρη συνείδησιν τοῦ ἐθνισμοῦ των Ἡ συνείδησις τοῦ ἐθνισμοῦ παρ' ἡμῖν, (λυπηρὸν μὲν ἀλλὰ πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν) οὐχὶ ἀκαίρια παρὰ τοῖς ἀνδράσι, σχε- δὸν ὅλως ἑλλεῖπει παρὰ ταῖς γυναῖξιν. Εἶναι σπουδαιότατον ἐ- λάττωμα, προερχόμενον ἐκ τῆς ἀνατροφῆς, ἢν δίδομεν εἰς τὰ τέ- λαια μας, τοῦ ὁποῖου ἡ θεραπεία ἀπαιτεῖ περρωτισμένην μελέτην

παρά πάντων τῶν εὐχομένων ἐνδοξότερον μέλλον εἰς τὸ ἔθνος μας.

Ἡ Ἑλληνὶς πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι ἀνήκει εἰς ἔθνος μέγα, δραματίζουσα πρόσωπον ἐν τῇ ἰστορίᾳ, καὶ πολλὰ παθόν, δια ἄρυσθῆναι φρόνημα ὑπερηφανείας ἐκ τοσαύτης δόξης, μαθήματα δὲ καὶ σκεψαίετο περὶ βελτιότου μέλλοντος ἐκ τῶν παθημάτων. Ἐν τοῖς σχολείοις πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι ὑπῆρξαν Ἑλληνίδες τιμησασαὶ τὴν ποίησιν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὅτι ἡ Κόρινθα ἐνίκησε τὸν μέγιστον τῶν λυρικῶν τοῦ κόσμου, τὸν Πίνδαρον, καὶ ἡ Σαργὼ τὸν Ἀλκαῖον, ὅτι ἡ σχολὴ τῶν Πυθαγορείων ἀριθμῆι πολλὰς γυναικας διαπρεφάσας εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὅτι ἡ Ὑπατία ἐδίδαξεν ἑπιτυχῶς τὰ μαθηματικά καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὅτι ἡ Λέαινα ἢ Ἀτθίς κόρυμνα τὴν γλῶσσαν τὴν ἔπτυσσε κατὰ πρόσωπον τῶν τυράννων, ἵνα μὴ ἐκ τῶν βασάνων βιασθῆ νὰ μαρτυρήσῃ τοὺς τυραννοκτόνους) πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι μία Σπαρτιατίς, μία μήτηρ, δίδουσα τὴν ἀσπίδα τῷ υἱῷ, εἶπε τὸ περιγρημον ἐκεῖνο λόγιον, ὅπερ ἔμεινε καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ χύδην ὄχλου μέχρι σήμερον «ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τὰν», Ἄν χάρις ξένης γλώσσης καὶ ξένου πολιτισμοῦ, ἀλλὰ κακῶς ἐννοουμένου παρ' ἡμῶν πολιτισμοῦ, πρόκειται νὰ λησμονήσωμεν τί ὑπῆρξαμεν, καὶ τί πρέπει νὰ γένομεν, τότε μὰ τὴν ἀλήθειαν προτιμῶμεν τὴν πενίαν καὶ ἀμάθειαν τῶν πατέρων μας, ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ἀκαμαία ἢ συνείδησις τοῦ ἔθνισμοῦ των.

Ἡ ἱστορία θέλει ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῶν μετ' ἐπαίνου, ἀλλὰ τί δύναται νὰ εἴπῃ ὅπουτα θελήσῃ νὰ ζωγραφίσῃ τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν κατάστασιν μας; ἴσως δὲν θὰ δυνηθῆ ν' ἀνακαλύψῃ ἐν ἡμῖν ὅτι εἴμεθα τὰ τέκνα πατέρων ἐπιδειξαμένων τοιαύτην ἀταπεινήσαν καὶ ἡρωϊσμὸν, ἀξίων μεγάλης ἐποποιίας.

Διὰ τῶν ἐκτεθέντων ὡς ἄνω, δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ

παραμεληθῆ ἡ σπουδὴ τῶν ξένων γλωσσῶν, ἀλλ' ὅτι πρῶτον μελημά μας πρέπει νὰ ᾔηε ἡ ἐκμάθησις τῆς γλώσσης μας, καὶ ἡ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν παιδίων ἐμφύτευσις καὶ ῥίζωσις ἑλληνικῶν φρονημάτων, τὰ δ' ἄλλα ν' ἀκολουθῶσιν ἐν μέτρῳ δέοντι, καὶ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐκάστης κοινωνικῆς τάξεως.

Παραδεχόμεθα ὅτι ἐν τοῖς Σχολείοις μας, ὑπαρχούσης ὡς βάσεως τῶν σπουδῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶνε δύσκολος ἡ ἐκμάθησις τῶν ξένων γλωσσῶν, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται ν' ἀρηθῆ ὅτι ἐν τοῖς ξένοις Παρθειαγωγείοις, βάσεως ὑπαρχούσης ξένης τινὸς γλώσσης, διδασκόμενης δὲ τῆς Ἑλληνικῆς λιαν ἀνεπαρκῶς, καὶ μόνον πρὸς τὸ θεαθῆναι, ὅτι αἱ ἑλληνίδες ἀποφοιτῶσιν ἐξ αὐτῶν ἀμαθέσταται περὶ τὴν γλῶσσαν των καὶ ὅλως ἀστοιχείωτοι ἑλληνικῶν φρονημάτων. Ἐὰν εἰς ταῦτα προσθέσῃτε καὶ περιγρησῆσιν τινα τῶν ἐν Τουρκίᾳ ξένων πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον (οὐδεὶς δὲ πιστεύει ἀρηθῆσεται τοῦτο) θέλετε πάντες ὁμολογήσει ὅτι καὶ ταπεινωτικόν, καὶ πάντως ἀνθελληρικόν, ἵνα μὴ προσδοτικὸν εἶπωμεν, εἶνε, παρορῶντες τὸ κελῶς ἐννοούμενον ἡμῶν συμφέρον νὰ γινώμεθα μικροὶ καὶ χαμαιζῆλοι χάρις μιᾶς ξένης γλώσσης.

Ἄλλ' ὅπωςδὴποτε, ὑπάρχει φορὰ τις ἀκατάσχετος πραγμάτων, ὑπάρχει δὲ καὶ τάξις τις κανονικὴ εἰς ἣν αἱ περιστάσεις ἐπιβάλλουσι νὰ σπουδάσωσι τὰ θηγάτριά των καὶ ἄλλας ξένας. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἔπρεπε νὰ θεραπεύσωμεν συνδυάζοντες τὰ πράγματα σύμφωνα πρὸς τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον μας. Αἱ σκέψεις αὗται ὑπεγόρευσαν τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ οἰκοτροφείου μας. Ἄλλαι ἀπόπειραι γινόμεναι πρὸ ἐτῶν ἀπέτυχον, τέλος δὲ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ κυρίου Παύλου Ἀθηρογένους, δὲν λυποῦμεθα ἀπὸ καρδίας διότι ἀσθένεια ἀπεμάκρυνε τῆς γῆρας

πατρίδος, εὐχόμεθα δὲ τὴν ταχεῖαν ἐπένοδόν του, διότι ὁ ζήλος καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸ νεαρὸν καθίδρυμα εἰσὶν ἀναγκαῖοτατα διὰ τὴν αὐξήσιν καὶ παρῴσιν του, καὶ τῇ χρηματικῇ θυσίᾳ αὐτοῦ τε καὶ ἄλλων ἐννεα Συνοραίων ἐπιτεύχθη ὁ ἀπὸ πολλοῦ ποθοῦμενος σκοπός.

Τὸ ζήτημα ἐτέθη ὡς ἀκολούθως. Νὰ ἰδρῆθῃ Παρθεναιαγωγέων μετ' Οἰκοτροφείου καὶ νὰ ληθῶσι τοιαῦτα μέτρα, ὥστε ἐνῶ τὰ κοράσια θὰ διανύωσι πληρῆς πρόγραμμα ἑλληνικῶν σπουδῶν, θὰ δύνανται νὰ μάθωσι καὶ ξένας γλώσσας καὶ μουσικῆν. Ὅθεν ἀπεφασίσθη νὰ εἰσαχθῶσι γαλλίδες καὶ ἀγγλίδες ἐν τῇ σχολῇ, ὅπως τὰ κοράσια συνδιαλεγόμενα μετ' αὐτῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐθίζονται εἰς τὴν καλὴν προσφορὰν καὶ εὐχερῆ ὁμιλίαν, μέχρις οὗ φθάσωσι καὶ νὰ γράψωσιν ὀρθῶς τὰς ιδέας των γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ νὰ εἰσαχθῶσι διδάσκαλοι τῆς μουσικῆς, καὶ τέλος νὰ δοθῇ εἰς τὰ κοράσια ἐπιμεμημένη τις καὶ λεπτοτέρα ἀνατροφή.

Ὅλα ὁμοῦ ἦσαν ζήτημα χρημάτων· ἀλλ' ἐχρειάζετο καὶ προσοχὴ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν διδασκόντων προσώπων.

Εἰσηγόμενοι πεπειραμένους καὶ γνωστοὺς διδασκάλους διὰ τὰ Ἑλληνικὰ ἀνώτερα μαθήματα, ἑλληνίδας δὲ διὰ τὰ κατώτερα. Ἄπο γάλλους καθηγητὰς, ἐκ τῶν πρώτων ἐν Συμῶν διὰ τὰ γαλλικά, καὶ δύο γαλλίδας ἔξωθεν προσκληθείσας. Ἄπο ἀγγλίδας διὰ τ' ἀγγλικά. Ἄπο κυρίας πρώτης ἀπολανούσας ἐν Συμῶν ὑπολήψεις διὰ τὴν ὀργανικὴν μουσικῆν, καὶ ἓνα καθηγητὴν διὰ τὴν φωνητικῆν. Ἄλλ' εὐτυχέστατοι ἐστάθημεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Διευθυντρίας.

Ἐν τῇ κυρίᾳ Ἑλένη Λουίζου συνίσταται πάσα ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου μας. Ἐπιμελῶς καὶ ἀγρύπτως ἐπιβλέπουσα τὰ πάν-

τα, εὐγενῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς πρόσφερομένη πρὸς πάντας, ἐπεσπάσατο τῶν μὲν διδασκόμενων κορασίων τὴν ἀγάπην, ὡς φιλοστόργου καὶ προνοητικῆς μητρὸς, τοῦ δὲ διδάσκοντος προσωποῦ καὶ τῶν συμπολιτῶν μας τὴν γενεῶν ὑπόληψιν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐν τῷ Οἰκοτροφείῳ μας διδάσκουσιν εἰκοσιτέσσαρα πρόσωπα, ὧν δώδεκα εἰσὶ κυρία. Διαιτῶνται δ' ἐν αὐτῷ δύο γαλλίδες, μία ἀγγλὶς καὶ πέντε ἑλληνίδες. Τοὺς ἀριθμοὺς τούτους νομίζομεν ἀρκούντως ἐγγλότιους, καὶ εἴνε ἔκτολρον νὰ ὑπολογίσητε ὅτι δὲν ἐφείσθημεν χρημάτων.

Τὸ τίμημα τῶν εἰσιτηρίων, σχετικῶς καὶ πρὸς ἄλλα ὅμοια Οἰκοτροφεία καὶ πρὸς τὰς μεγάλας δαπάνας τῆς σχολῆς, ὠρίσθη μέτριον, καὶ ἂν θέλητε κατώτερον ἄλλων ὁμοβαθμίων σχολῶν. Μάλιστα ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔξαμήνου τοῦ ἤδη λήξαντος ἔτους ὠρίσαμεν ἔκπτωσιν δέκα μέχρι δεκαπέντε ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν διὰ τοὺς γονεῖς τοὺς εἰσαγόντας πλέον τοῦ ἐνὸς τέκνου.

Καίτοι τὸ ἐκ τοῦ Νηπιαγωγείου εἰσόδημα δὲν καλύπτει τὰς δι' αὐτὸ γίνομενας δαπάνας, ἢ Ἐφορία σκέπτεται νὰ ὑποβιβάσῃ τὸ τίμημα τῶν εἰσιτηρίων ὅπως ἐνθαρρύνῃ τὴν εἰσαγωγὴν πλείονων νηπίων, διότι ὑπελόγησεν ὅτι ἡ πρόοδος τῶν διδασκόμενων ἔσται ταχύτερα καὶ μειζων ὅταν ἄρρωται τῶν σπουδῶν αὐτῶν, καὶ περατώσιν αὐτὰς ἐν τῷ ἰδίῳ καταστήματι.

Ἐμελετήσαμεν τὰ δεκτία τῆς σιτισέως ἄλλων Οἰκοτροφείων, καὶ ξένων καὶ ἑλληνικῶν, κυρίως δὲ τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Κωνσταντινουπόλει, δυνάμεθα δὲ νὰ κανθῶμεν ὅτι οὐδενὸς ὑστεροῦμεν, τινῶν δὲ ὅτι εἴμεθα πολλῶ γενναϊότεροι. Ὁ σιτισμὸς ὑπέρξεν οὐχὶ μόνον ἄφθορος, ἀλλὰ καὶ ὑγιεινὸς καὶ ἐλεγκτός. Περὶ τούτου ἄς ὁμολογήσωσιν οἱ γονεῖς οἱ εἰσαγαγόντες τὰς θυγατέρας των οἰκοτρόφους ἢ ἡμισυνίτους.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἰδρυσιν τοῦ Οἰκοτροφεῖου, καὶ τὰ ληφθέντα μέτρα ὅπως ἢ ἐν αὐτῷ λειτουργία σκόπιμος ἦεν καὶ λυσιτελής, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι ἐξετέλεσαν τὸ καθήκον αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ φίλοι, τῶν κορασιῶν γονεῖς καὶ κηδεμόνες, καὶ ἄλλοι τῶν φιλομούσων, ὅσοι ἐγένεσθε μάρτυρες τῶν ἐξετάσεων, δύνασθε νὰ κρίνητε περὶ τῶν ἀληθῶς θανασιῶν προόδων τῶν κορασιῶν.

Εἰς πάντα Συμριναῖον, εἰς πάντα φίλον τῆς ἐθνικῆς προαγωγῆς ἐπιβάλλεται τὸ καθήκον, ἀφοῦ ἐξετάσῃ καλῶς τὰ πράγματα νὰ ὑπερασπισθῇ τὸ καθίδρυμά μας κατὰ μομφῶν ἀδίκων, εἰσάγων δὲ αὐτὸς τὰ τέκνα του νὰ γίνηται ἀπόστολος, ὅπως καὶ οἱ φίλοι του εἰσαγάγῃσι τὰ ἰδικά των. Τὰ τῶν ἄλλοθεντῶν εἶνε καλὰ, εἶνε ἄριστα δι' ἐκείνους· θὰ ἐπικροτῶμεν καὶ χαίρωμεν διὰ τὴν πρόοδόν των, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς εἶνε ἐπιβλαβῆ, τοῖς δὲ λόγονς ἐξέθεσα καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ παρεξηγήσῃ.

Τὸ Οἰκοτροφεῖον τοῦτο ἐναντίον τῆς γνώμης, ἣν ἡμεῖς ἐξεγράψαμεν ἄλλοτε, καὶ πρὶν καλῶς γνωρίσωμεν τὰ κατ' αὐτὸ προώρισται ὑπὸ τῶν γενναίων ἰδρυτῶν του νὰ ὑπάρξῃ δημόσιον τῶν Συμριναίων κτήμα· πέρυσι δὲ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, στεντορεῖα τὸ ἐκήρυξεν ὁ φίλος καὶ συνάδελφος κύριος Γεώργιος Λάτσης. Ἀνήκει λοιπὸν πᾶσιν ἡμῖν, διὰ τοῦτο δὲ, καὶ διότι ἐθεράπευσεν ἀνάγκην πρὸ πολλοῦ ἰφισταμένην, καὶ διότι σκοπὸν ἔχει τὴν ἑλληνοπρεπῆ ἀνατροφὴν τῶν τέκνων μας, πρέπει ὅλοι νὰ τὸ ἀγαπήσωμεν περιφρονοῦντες ἀδίκους μομφάς, ὅτι τάχα ἢ ἀγάπη πρὸς τὰ ἰδικά μας, εἶνε πόλεμος πρὸς τὰ τῶν ἀλλοδόξων.

Ἰσως εἶπον πλείονα τοῦ δέοντος, ἀλλ' ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιεικειάν σας δι' ὀλίγας ἀκόμη στιγμὰς· θέλω δὲ περαιῶν τὸν λό-

γον νὰ ἐκφράσω θερμὴν τινα καὶ ἐγκάρδιον εὐχὴν.

Συνεξηγεῖτο πρὸ διετίας ποῖον ὄνομα νὰ δοθῇ εἰς τὸ παρθενωγεῖον τοῦτο, ἐν ᾧ ἐμελλον νὰ σπουδάζωσιν αἱ καλαὶ κόραι τῆς Συμρινης, τὸ καθήκματά μας, ἐπὶ τῆς εὐρέθῃ, ἦτο δὲ πλήρης ποιήσεως διότι ἐσχετιζέτο πρὸς τὴν Θεὰν τῆς σοφίας, ἀλλ' εἰς τὴν παραδοχὴν του εἵρομεν ἄκαμπτον τὸν φίλον μας κύριον Παῦλον Ἀθηρογένην, προτιμῶντα τὸ ἄχρον καὶ πεζὸν “Ἑλληνικὸν Παρθενωγεῖον μετ' Οἰκοτροφεῖου”. Αἴαν ἐξεπίσθημεν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἔδωκεν ἡμῖν τὸν λόγον, ὃν εἵρομεν ἀποχωρῶντα. Φίλοι, εἶπεν ἡμῖν, τὸ Οἰκοτροφεῖόν μας σταθερὸν ἔχω πεποιθῆσιν ὅτι δὲν θέλει ἀργήσει νὰ εἴρῃ τὸν Μέγαν Εὐεργέτην του, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ὁποίου βαπτισθῆσεται καὶ ζήσει εἰς αἰῶνας αἰῶνων.

Καὶ ὁτως ὅποια δόξα διὰ τὸν Συμριναῖον, ὅστις ζῶν θέλει δώσει στέγην καὶ προῖκα τῷ Οἰκοτροφεῖῳ τούτῳ! Ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολὴ ἰδρυθεῖσα πρὸ 150 ἐτῶν, ἐν ἡμέραις ζόφου βαθέος, τοσοῦτον πλέον ἐδόξασε τὸν Παντολέοντα Σεβαστόπουλον, ὅσον ἀνδρουμένη ἐχυνε περὶ μείζονα κύκλον τὸ εὐεργητικὸν φῶς της. Μετὰ τὸν ἀείμνηστον κίτορά της, εἴρε δεῦτερον καὶ Μέγαν Εὐεργέτην τὸν Ἰωάννην Μαρτζέλλαν, ὅστις ζῶν δρέπει δάφνας δόξης, καὶ γενικῆς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως τῶν Συμριναίων. Ἀμφοτέρων τὰ ὀνόματα θὰ εὐλογῶνται ἐν ὄσῳ τιμᾶται ἡ παιδεία, ἢ δὲ παιδεία εἶνε δύναμις κρατερὰ ἐν ταῖς κοινωνίαις καὶ θὰ τιμᾶται αἰωνίως.

Τοιοῦτον εὐεργέτην εὐχόμεθα ὑπὲρ τῆς παιδείας τῶν θηλέων ὅστις νὰ δώσῃ τ' ὄνομά του εἰς τὸ Οἰκοτροφεῖον τοῦτο, καὶ σὺν αὐτῷ νὰ μείνῃ ἀθάνατος ἐν θνητοῖς. Γένοιτο! γένοιτο!

ΛΟΓΟΣ

ΤΗΣ ΔΙΕΦΘΥΝΤΡΙΑΣ

Κ^ΑΣ ΕΛΕΝΗΣ ΛΟΪΖΟΥ

(17 'Ιουνίου 1884)

Σεβαστὴ Ὀμίλῳρις.

Καὶ πάλαι μὲν περιεφρονεῖτο ἡ γυνὴ ὡς ἀτελής, ἄωρος καὶ ἀναξία προόδου, δυστηχῶς δὲ καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπικρατεῖ ἐνιαχοῦ τοιαύτη πεπλανημένη ἰδέα· τί χρειάζεται, λέγουσι, τὸ κορασίον νὰ μανθάνῃ πολλὰ γράμματα; Ἄν ἐπιχειροῦσι νὰ ἐπιληφθῶσι τῶν ἀσθeneiῶν τῆς γυναικείας παιδείσεως καὶ ν' ἀνακαλέψωσι ταύτας, ἀλλ' ἀρέσκονται νὰ καταστρέψωσι τοὺς σκοποὺς τῆς παιδείσεως καὶ ἀνατροφῆς διὰ καταφρονήσεως καὶ ἀντιστάσεως κατὰ τῆς μορφώσεως τῶν κορασίων. Ὁ Φινελλὸν, ἐν τῷ ἀξιαναγνώστῳ καὶ νῦν ἐτι βιβλιαρίῳ του, *De l' éducation des filles*, ἄρχεται μετὰ τοῦ ἐξῆς παραπόνου ἐπὶ τῇ ἀσυνειδησίῳ ταύτῃ: "Οὐδὲν, λέγει, μᾶλλον παραμελεῖται ἢ ἡ ἀνατροφή τῶν κορασίων. Αἱ διαθέσεις τῶν μητέρων ἀποφασίζουσι τὰ πάντα ἐν

τῇ ὑποθέσει ταύτῃ. Ἡ μὲν ἀνατροφή τῶν ἀρρένων θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν σπουδαιοτάτων ὑποθέσεων τοῦ κοινοῦ καλοῦ· καὶ ἂν καὶ ἐν ταύτῃ περιπίπτουσιν εἰς σφάλματα οὐχὶ ὀλιγώτερα ἢ ἐν τῇ τῶν κορασίων, ἀλλ' ὅμως τρέφουσι τοῦλάχιστον τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀπαιτεῖται τελεία μόρφωσις πρὸς ἐπιτυχῆς τι ἀποτέλεσμα. Περὶ δὲ τῶν κορασίων νομίζουσιν ὅτι ἰανόν εἶνε, ἂν μάθωσι νὰ διοικῶσι ποτε τὴν οἰκίαν καὶ νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς ἄνδρας των.—"Ὅτι ἡ κρίσις αὕτη καὶ σήμερον πλείστων ἐπικρατεῖ, οὐδεμία ἀνάγκη διαβεβαιώσεως. Καὶ σήμερον ἀγαπῶσι νὰ δισχρηζόνται ὅτι ὁ ἄμεσος προορισμὸς τῶν κορασίων εἶνε διὰ τὰς οἰκιακὰς ἀσχολίας, πᾶσαν δὲ περαιτέρω φροντίδα ἀποδιώκουσιν. Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν κατ' οἶκον αὐτὸν προορισμὸν τῶν κορασίων δὲν καταβάλλεται σπουδαία φροντίς, ἄλλως θὰ ἀνεγνωρίζετο ὅτι καὶ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ μέρος τοῦ γυναικείου προορισμοῦ ἀπαιτεῖ λίαν αὐστηρὰν ἐπίβλεψιν τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων.—Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν ἄλλοι πολλοὶ, οἵτινες μεριμνῶσι περὶ ἐκείνης τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων, ἦτις κατ' ἐξοχὴν ἀποβλέπει εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν λεγομένων προτερημάτων, *talents*, εἰς ἃ πρότιστα μὲν ἀπαριθμεῖται ἡ μουσική, κλειδοκύμβαλον, ἄσμα, ἔπειτα ἡ ἰγρογραφία, ἡ ζωγραφική, ὁ χορὸς, τὸ λαλεῖν ξένας γλῶσσας κτλ.

Βεβαίως οὐδεὶς θέλει ν' ἀποκλείσῃ τι τούτων ἐκ τῆς γυναικείας μορφώσεως, καὶ μάλιστα διὰ ὑψηλοτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας σχετικῶς πρέπει νὰ θεωρῶνται ἀναγκαῖα, ἀλλὰ καταδικάζεται μόνον ἡ μονομερὴς καλλιέργεια τῶν προτερημάτων τούτων. Ὡσαύτως δὲν εἶνε συγκεκριημένον νὰ περιορισθῇ ὁ χαρακτήρ τῆς οἰκοδεσποίνης εἰς τὴν οἰκιακὴν τέχνην, διότι καὶ αὕτη αὕτη ἂν παιδείας δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ. Αἱ ἀνακαλύψεις τῶν γυν-

σικῶν ἐπιστημῶν, αἱ ὠφελίαι τῆς ἐλευθέρως ἐπιμιξίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, αἱ πρόοδοι τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας ἐξασκῶσιν ἐπὶ τὸν οἶκον διαρκῆ καὶ μεγάλην ἐπιρροήν, ἣν μόνη ἡ πεπαιδευμένη γυνὴ δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃ, τὰς μὲν ἐπικινδύνους αὐτῆς ἐνεργείας ἀπομακρύνουσα, τὰς δὲ ὠφελίμους ἀποδεχομένη. Οὕτω π.χ. τὸ νῆθαι καὶ ὑφαίνειν, ἐν οἷς ἄλλοτε αἱ γυναῖκες εὗρισκον πλοῦτον, σήμερον δὲ ἔχουσι πολλὴν ἀξίαν, διότι ἡ χειροτεχνία ἀπέναντι τῆς τέχνης τῶν μηχανῶν κατέστη διαπανηρόν τι καὶ ἐλαχίστης ὠφελείας πρόξενον. Ὅσον δὲ ἀληθὲς καὶ ἂν εἴνε τοῦτο, ὅμως μένει πάντοτε ἐπαινετὸν καὶ σπουδαῖον πρότερον γυναικὸς τινος τὸ νὰ δύναται νὰ κρίνῃ τὴν ποιότητα τοῦ ὑφάσματος ὅπερ θέλει ν' ἀγοράσῃ. Ἀλλὰ καὶ τὸ νῆθαι καὶ τὸ ὑφαίνειν δὲν πρέπει ὅλως νὰ τῆ εἴνε ξένον, διότι ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ καθ' ὅλον ἰσχύει, δὲν ἰσχύει καὶ διὰ πᾶσαν εἰδικὴν περίπτωσιν. Ὑπάρχουσι δὲ τόποι, ὑπάρχουσι πολλαὶ καταστάσεις ἐν αἷς ἰδίως τὸ νῆθαι εἴνε εὐθετον καὶ ἀρμόδιον, διότι ἀγαθὴ οἰκονόμος γνωρίζει ὅτι τὸ ἐλάχιστον κέρδος ἔχει ἀνεκτίμητον ἀξίαν ἀπέναντι τῆς ἀπραξίας καὶ ἀεργίας, ἣτις θὰ ἐπήρχετο ἄνευ τοῦ κέρδους ἐκεῖνου.

Μετὰ τὰ εἰρημένα δύναται τις ἐν συντόμῳ νὰ εἶπῃ ὅτι τῆ γυναικὶ ἀρμόζει γενικὴ διανοητικὴ μόρφωσις, ἵνα ἀποθῇ καλὴ οἰκοδέσποινα, σύζυγος καὶ μήτηρ. — Ἡ γυνὴ πρέπει ν' ἀνατραφῇ καὶ παιδευθῇ καλῶς, ἔλεγεν ὁ Μέγας Ναπολέων, διότι ἡ εὐτυχία ὀλοκλήρου τῆς κοινῆς ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται. Παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὁμολογουμένως ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ κοινὴ χάρις τῆς ἀρμονίας αὐτῆς ἔχει ἀπαρτίττον ἀνάγκη γυναικὸς πεπαιδευμένης καὶ ἐναρέτου, γυναικὸς ἀγνῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἠθοσφόρων θεαμάτων καὶ ἀκουσμάτων, γυναικὸς ὀπλισμένης ὑπὸ τῆς ὀρθῆς

παιδεύσεως ἢ ἀντιστῆ πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς ἀγνοίας προερχόμενα κακὰ, γυναικὸς τέλος πεπειραμένης τῶν ἀθανάτων αἰσθημάτων τῆς ἀγάπης, τῆς σεμνότητος, τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐν γένει τῶν κοσμούντων τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς τῶν ἐναρέτων γυναικῶν. Ἐκ τοιούτων ἐναρέτων μητέρων ἐγεννήθησαν οἱ τρεῖς μεγάλοι καὶ θεῖοι διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἀπαντες οἱ σοφοὶ καὶ μεγάλοι ἄνδρες ἔσχον ἐναρέτους μητέρας καὶ σώφρονας, ὡς ὁ Ἀύγουστινος, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, οἱ Γράκχοι τῆς εὐπαιδέτου καὶ ἑλληνοπρεποῦς μητρὸς Κορηλίας, ἣτις πρὸς Καμπανίαν τινα, δεῖξασαν αὐτῇ πλῆθος κοσμημάτων καὶ πολυτελῶν κειμηλίων, παρουσιάσασα τὰ δύο αὐτῆς τέκνα, ἅτινα διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας ἀνέτρεφε, καὶ δεῖξασα. αὐτὰ εἶπεν: «ἰδοῦ, γύναι, οἱ ἐμοὶ ἀδάμαντες». Εὐτυχῆ τὰ τέκνα ἅτινα τυγχάνουσι τοιούτων μητέρων! Γυνὴ ἀμαθῆς καὶ ἀπαίδετος, ψυχὴ ἡμελημένη, πῶς εἴνε δυνατόν νὰ προθῇ εἰς τὰ σπουδαῖα καὶ ὑψηλὰ ἔργα τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, θεωρουμένης ὡς μητρὸς; Ἡ γυνὴ ἡ ἀξιοθεῖσα νὰ γείνη μήτηρ ἀνέλαβε τὸ ὑψηλότερον καὶ σπουδαιότερον τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου, τοντέστι τὸ καθῆκον τῆς ἀγωγῆς τοῦ τέκνου.

Τοιούτου ἤδη ὄντος τοῦ προορισμοῦ τῆς γυναικὸς, μὴ θεωρεῖτε μικρὸν μέλημα καὶ ἐν ὑστέροις θέτετε τὴν ἀληθῆ παιδείαν τῶν κορασίων. Γονεῖς τῆς γενεᾶς ταύτης, δότε τοῖς κορασίοις ἡμῶν τὸ φῶς τῆς ἀληθοῦς παιδείας, δότε αὐτοῖς τὴν αὔραν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, προικίσατε τὴν ψυχὴν αὐτῶν μὲ τὸν ἀφθάρτων θησαυρὸν τῆς ἀρετῆς, κοσμήσατε τὴν καρδίαν αὐτῶν δι' ἀφθάρτων ἀδαμάντων, στέψατε τὴν κεφαλὴν αὐτῶν διὰ τῶν ἀμαράντων ρόδων τῆς σεμνότητος, τῆς αἰδοῦς, τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς κοσμιότητος. Οὗτος εἴνε ὁ ἀληθὴς θησαυρὸς αὐτῶν καὶ ἡ

ἀφθαρτος προῖξ. Εἰς τί θέλουσιν ὠφελίσει τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα, τὰ χρυσᾶ κοσμήματα καὶ οἱ πολῦτιμοὶ ἀδάμαντες τὴν ἀπαιδευτὸν κόρη; Φροντίσατε νὰ κατασταθῶσιν αἱ θυγατέρες ὑμῶν ἔμπειροι καὶ φρόνιμοι παντικοί, ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι δυνηθῶσι νὰ διελθῶσιν ἐν ἀσφαλείᾳ τὸ ἀχανὲς πέλαγος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τὸ πλήρες σκοπέλων καὶ ὑφάλων. Κατὰ τὸν διάπλον εἰσονται αὐτοῖς, ἢ πνύξις καὶ ὁ χάριτος, ὁδῆγος καὶ πολικὸς ἀστήρ, οὐχὶ ὁ πλοῦτος καὶ οἱ ἀδάμαντες τοῦ ματαίου τοῦτου κόσμου, ἀλλ' ἡ ἀληθὴς παιδεία καὶ ἀρετὴ, ἵνα φθάσωσιν εἰς τὸν ποθητὸν τῆς σωτηρίας λιμένα, ἥτοι ἵνα κατασταθῶσιν ἄξιοι τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν προορισμοῦ.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ καθήκον τῶν ἐν τῷ παιδευτηρίῳ τούτῳ διδασκόντων ὡς διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν, φρονῶ ὅτι πάντες ἐφρόντισαν καὶ προσεπάθησαν ὡς οἶόν τε κάλλιον νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὸ περὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς τὴν τε διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν, καὶ ἤδη θαρροῦντες παρίστανται σήμερον τὸ τρίτον τοῦτο ἔτος ἐνώπιον ὑμῶν, συνειδότες ὅτι κατ' οὐδὲν ὑστέρησαν ἐπὶ τὸ ἀνατεθὲν αὐτοῖς παρ' ὑμῶν τε καὶ τοῦ Θεοῦ ὑψηλὸν ἔργον καὶ ἱερὸν καθήκον, ἀλλ' ἀείποτε ἐπεκαλοῦντο τὴν θείαν ἀρωγὴν πρὸς ἐπίσχυσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός των.

Ἡ δὲ διεύθυνσις οὐδέποτε ἔπαυσε παρακολουθοῦσα τὰ διαθήματα τῶν μαθητριῶν καὶ ἐπιτηροῦσα τὴν διαγωγὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, τῆς ἠθικῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως τῆς καρδίας αὐτῶν, συμβουλευούσα, ἐπιπλήττουσα καὶ τιμωροῦσα.

Καὶ τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ μέλλοντος. Ἦδη δὲ πρὸς ὑμᾶς, φίλταται μαθήτριάι, στρέφουσα τὸν λόγον, μὲν

λησμονῆτε, παρακαλῶ, ἡμέρας καὶ νυκτός, τὰς ἠθικὰς ἐκείνας συμβουλὰς καὶ μητρικὰς νουθεσίας, ἃς καθ' ἐκάστην ἐδιδάσκεισθε. ἀνταμείψατε τοὺς κόπους τῶν διδασκάντων ὑμᾶς διὰ τῆς διατηρήσεως αὐτῶν, ἱκανοποιήσατε τοὺς πόθους τῶν γονέων ὑμῶν διὰ τῆς ἀμύλλης τῆς ἐν τῷ μέλλοντι προκοπῆς καὶ προόδου ὑμῶν. Πραγματοποιήσατε τέλος τὰς χρηστὰς ἐλπίδας τῶν ἰδρυτῶν τῆς σχολῆς, τῆς κοινωνίας, τῶν διδασκάλων, τῶν γονέων. Πρὸς ἔλθετε δὲ νῦν πρὸς ἐξέτασιν, ἵνα δεῖξητε ὅτι εἰσθε τέκνα ἁληθῆ, ἀφ' ὧν ἢ μὲν ἐκκλησία προσδοκᾷ τὴν πλήρωσιν τῶν εἰσεθῶν ὄθων, ἢ δὲ πατὴρ τὴν εὐδαιμονίαν αἰσίου μέλλοντος.

ΛΟΓΟΣ
ΦΩΚΙΩΝΟΣ Α. ΒΟΥΤΖΙΝΑ
(17 Ἰουνίου 1884)

Σεβαστὴ Ὁμήγουρις,

Ἐορτάζομεν, τρίτον ἤδη, εὐγενῆ πνεύματος ἑορτὴν, καὶ πάντες, οἱ μὲν ἀμέσως οἱ δ' ἐμμέσως ἐνδιαφερόμενοι, συνήλθομεν ὅπως ἴδωμεν, ἂν ὁ ἀμητὸς ἄξιος ἔσται τῶν κόπων καὶ ὑποσχέσεων ἡμεῖς δὲ, τῷ ἐλαχίστῳ τῶν ἄλλων, ἀνετέθη ὑπὸ τῶν συναδελφῶν μου, ἵνα ἐν ὀλίγοις ἀφηγηθῶ ὑμῖν τί διεπραξαμέναι καὶ τί διαπραξόμεναι τὸ σημεῖον ἀφ' οὗ ἐμακρόνημεν, τὸν δρόμον δὲ διηρῶσαμεν, τὸν σκοπὸν ἰδίως πρὸς ὃν τείνομεν.

Ἀλλὰ πρὸ τούτου ὀφείλω, ἰσὺν ἀποτιῶν φόρον καὶ τὴν ἐπὶ τούτῳ βαθεῖαν τῆς Ἐφορίας λύπην ἐρμηνεύων, ν' ἀναφέρω μετ' ἄλλους ψυχικοῦ, ὅτι ὁ Χάρων, ἀπηρῆς ἠραϊώσε τὸ τάγμα ἡμῶν ἐπὶ τοῦ λήγοντος σχολικοῦ ἔτους, τρεῖς τῶν ἰδρυτῶν, τοὺς Ἰω. Μαρτζέλλαν, Ἰωάννην Ψιακὴν καὶ Α. Φαρά, καὶ δύο τῶν Ἐ-

φόρων, τοὺς Ἰάκ. Σαμιωτάκη καὶ Γ. Βάφαν, πεντάδα ὄλην φιλογενῶν καὶ φιλομούσων ἀνδρῶν ἐσεὶ ἀναρπάσας ἐκ μέσου ἡμῶν. Εἰρήνη τῇ τέτραι των! — Ἐκ τῶν ἀοράτων κόσμων, ἀπὸ τῶν ὁποίων μᾶς βλέπουν ἴσως καὶ ἀκούουν ἤδη, μετέχουν καὶ οὗτοι, ἀόρατοι συνδαιτημόνες, τῆς νοερᾶς ταύτης εὐωχίας. Εἰς τόπους καὶ χρόνους, καθ' οὓς ὁ πρακτικὸς πατριωτισμὸς καθίσταται δυστυχῶς ἀρετὴ βαθμηδὸν σπανιωτέρα, ἀπώλεια ἀνδρῶν τοιούτων, τοῦ πρώτου ἰδίως αὐτῶν, εἶναι ὁμολογουμένως συμφορὰ ἐθνικὴ, τὸ δ' ἐκ ταύτης κενὸν δυσπλήρωτον. Καὶ ὅμως, τοιοῦτος ὁ κόσμος! — Ῥίψομεν πέπλον εὐγνώμονος μνήμης ἐπὶ τῆς πολυτίμου σποδοῦ των, εὐχρηθῶμεν ὅπως ὁ ἀμειλικτὸς δεκατιστὴς, ἀρκοῦμενος ἐπὶ τοιαύτῃ ἀδρᾷ δεκάτῃ, ἀφήσῃ ἡμᾶς ἡσύχους, ἐπὶ τινι χρόνῳ τοῦλάχιστον, ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ἔργου ἡμῶν, καὶ ἐπανέλθομεν εἰς θέματα φαιδρότερα.

Τριετὲς ἤδη τὴν ἡλικίαν, τὸ καθίδρυμα τοῦτο ἐγαλούρησεν ἐντὸς τοῦ λήγοντος σχολικοῦ ἔτους 19 μὲν οἰκοτρόφους, 26 δὲ ἡμισυσσίτους καὶ 102 ἐξωτερικὰς, συμπεριλαμβανομένων καὶ 21 τοῦ ἐξ ἀρρένων καὶ θηλέων νηπιαγωγείου τὸ ὅλον 147, ἀπέκτανται 123 πέρσι καὶ 93 κατὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ ἔτος, τὸ καὶ πρῶτον τῆς ἰδρύσεώς των· οἱ δ' ἐν αὐτῷ διανεμήματα τὸν ἄρτον τοῦ λόγον ἀνέρχονται ἤδη εἰς 18, ἐκ τούτων ὀκτὼ κυρίας, ἧτοι πέντε Ἑλληνίδας μετὰ τῆς Διευθυντρίας, δύο Γαλλίδας καὶ μίαν Ἀγγλίδα, ὅλας, πλὴν μιᾶς, ἐν τῷ ἰδίῳ καταστήματι διαιτωμένας. Ἡλαττώσαμεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς πέντε λίρας τουρκικὰς ἀπὸ ἑξ τὰ δίδακτρα τοῦ Νηπιαγωγείου, ὅπως εὐωχότερον καὶ ἐπομένως προσιότερον καθιστώμετες αὐτὸ, ἐξασφαλίσωμεν δι' αὐτοῦ μέλλουσαν τῷ καταστήματι τροφήν, εἰσηγόμενοι δὲ τῆς βοτανικῆς τὸ μάθημα ὅπερ, εὐγενῶς πάνν, ὁ ἐκ

τῶν ἐφόρων ἰατροὺς κύριος Γ. Λάτσης προσεφέρθη νὰ διδάξῃ, ἐφ' ᾧ καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν συναδελφῶν μου. Ἐπεθύμουν ὅπως εἰσαχθῆ καὶ τὸ μάθημα τῆς γυμναστικῆς, εἰ δυνατὸν δὲ, προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ τὸ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας. Τοὺς τυχόν εὐρίσκοντας παραδόξον κάπως τὴν τελευταίαν ταύτην ἰδέαν παραπέμπω εἰς τὴν περὶ “Ἐκπαίδευσως τῶν Γυναικῶν,” περισπούδαστον πραγματείαν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Paul Janet· θέλει ἐκ ταύτης μάθει ὅτι, πλὴν τοῦ περὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας, εἰσῆχθη ἐσχάτως καὶ τὸ περὶ μαγειρικῆς μάθημα ἐν τισι τῶν μεγάλων τοιούτων Γαλ. ἐκπαιδευτηρίων.

Βλέπει ἕκαστος ἐν τῇ βαθμιαίᾳ ταύτῃ ἀυξήσει τῶν τε μαθητευομένων καὶ τῶν μαθημάτων, ὅτι τὸ σεπτὸν τοῦτο τῶν γραμμάτων σκῆνωμα, τὸ τῇ εὐγενεῖ μὲν συνδρομῇ δεκάδος φιλομούσων ἀνδρῶν, τῇ εὐγενεστέρᾳ δὲ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐνὸς αὐτῶν, τοῦ κυρίου Π. Ἀθηρογένους, ἐκ τοῦ συνέγγυς ἤδη δρέποντος τὰς ἀπαρχὰς τῶν κόπων του, πρὸ τριετίας ἰδρυθέν, προάγεται ὀσημέραι ἐπ' οἰωνοῖς αἰσίοις. Καὶ ἂν μὲν καὶ κατὰ τὴν νοεράν καὶ κατὰ τὴν σωματικὴν διατροφήν, κατὰ τὴν πειθαρχίαν, καθαριότητα καὶ τ' ἄλλα, ἐξεπληρώσαμεν ὅτι ὑπεσχέθημεν, ἀποφανθήτωσαν οἱ γονεῖς, κηδεμόνες καὶ λοιποὶ, ὅσοι ἰδίως καὶ καθ' ὄλον τὸ ἔτος μᾶς ἐτίμησαν διὰ τῆς ἐπισκέψεώς των καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις παρέστησαν. Ἡ Ἐφορία φρονεῖ, ὅτι ἐν τῷ κύκλῳ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν μέσων αὐτῆς ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον τῆς. Ἐσχομεν ἰδίως τύχην ἀληθῆ νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὸν οἶακα τοῦ νεοδμήτου ἡμῶν σκάφους εἰς χεῖρας ἀρμοδίου. Ἡ κυρία Ἑλένη Λοῦζον, ἐνοῦσα πρὸς τὸ εὐπαίδευτον εἰδικὴν τοῦ ἔργου γνώσιν, πρὸς τὸ μελίχιον τὸ ἀσθηρὸν, τὸ σοβαρὸν πρὸς τὸ εὐγενές, τὸ πρόθυμον τέλος πάντων πρὸς τὸ ἀκάματον, ταῦτα

δὲ πάντα ἐνισχυόμενα ὑπὸ τῆς συναισθήσεως ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῇ ὑποχρεώσεων, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῶν ἐνεργειῶν ἡμῶν· ἂν δέ ποτε τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο καταστῆ ἄξιον τῶν προσπαθειῶν καὶ ἐλπίδων τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐργασθέντων, καὶ εἰς τὴν κυρίαν Ἑλ. Λοῦζον κατὰ πολὺν θέλωμεν ὀφείλει τοῦτο. Πρέπει νὰ προσθέσω ὡσαύτως ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι, ἡ ὑποδιευθύντρια κυρία Ἀγγελικὴ Λοῦζον, ἡ Miss Dora Carington, ἡ εὐμέθοδος τῆς Ἀγγλικῆς διδάσκαλος, καὶ αἱ λοιπαὶ κυριαὶ, ἐπίσης δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν διδασκάλων ἐξεπλήρωσαν εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον αὐτῶν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἴηαι ὑπὲρ μέτρον χέρσος ἡ νοερῶς καλλιερημένη γῆ αὐτῆ, ἵνα μὴ ἀποφέρῃ καρποὺς, μετὰ τосαύτας προσπαθείας καὶ ἐφορευόντων καὶ διδασκόντων. Ἄλλὰ τοιαύτη δὲν εἶναι. Ἄλλως τε, κύριοι, καὶ τῶν διδασκόντων καὶ τῶν ἐφορευόντων τὰς προσπαθείας ἀνάγκη νὰ συνοδεύῃ ἀσθηρὰ τῶν γονέων μέριμνα καὶ ἐπαγρύπνησις, ταύτης δ' ἑλλειπούσης, ἑλλείπει τὸ κυριώτερον, ἑλλείπει ἐνίοτε τὸ πᾶν.

Αὕτη, ἐν συνόψει, εἶναι ἡ ἀφήγησις τῶν κατὰ τὸ λήγον ἔτος ἐνεργειῶν ἡμῶν, μετ' αὐτὴν δὲ μεταβαίω εἰς ὀλίγα γενικώτερα, ἀμέσως ἡμᾶς ἐνδιαφέροντα, ἐπ' αὐτῶν δὲ, τελευταίου μέρους τῆς ὁμιλίας ταύτης καὶ ἐξ ἀνάγκης διεξοδικότερον κάπως ἐπιτρέψατέ μοι ὅπως ἐπικαλεσθῶ τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν εὐμενὴν προσοχὴν.

Ἄλλοτε, τὸ γνώσκετε βεβαίως, φιλόμουσοι κυριαὶ καὶ κύριοι, ἡ ἀξία τῆς γυναικὸς παρεγνωρίζετο, εἰς τοῦτο δὲ συνέτεινε πολὺ καὶ ἡ ἡμιμάθεια ἢ καὶ ἀμάθεια αὐτῆς, διότι ἡ ἐκπαίδευσις τῆς γυναικὸς ἐθεωρεῖτο προνόμιον μᾶλλον ἢ καθήκον τῶν ἀνωτέρων μόνον κοινωνικῶν τάξεων. Καὶ τότε μολαταῦτα οἱ ἀπὸ

ὑψηλότερας βαθμίδος βλέποντες καὶ ἐννοοῦντες τὸν κόσμον ἀνδρες ἤθελον εὐπαιδευτοὶ τὴν γυναῖκα. Ὁ Ῥακίνας, μόνον ἵνα τιμωρήσῃ ἑαυτὸν διὰ τὸν πρὸς τὴν περιώνυμον ἠθοποιὸν *Champtmeslé* ὑπέμετρον αὐτοῦ ἔρωτα, ἠξέουρετε, κυρίαί, τί ἐκαμεν; Ἐνυμφεύθη ἀγαθὴν τινα γυναῖκα, οὐδέποτε ἀναγνοῦσαν μίαν κἄν τῶν τραγωδιῶν του. Ἦτο ἐξαιρετος οἰκοδέσποινα, μήτηρ ἀνεκτίμητος, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀμαθείας αὐτῆς ἀναξία σύζυγος ἀνδρὸς οἷος ὁ Ῥακίνας. Ῥακίνας πλὴν ὀλίγοι ὑπῆρξαν, ὁ δὲ κόσμος ἐφρόνει ὅτι καὶ ἄνευ γραμμάτων ἢ γυνῆ ἐδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν τῆς.

Τὰς ἰδέας ταύτας ἀνέτρεψε βαθμηδὸν ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς γυναικὸς ἐγένετο κατ' ὀλίγον ἐπιβλητικὴ, τὴν ἐπέβαλεν αὐτῇ τῶν κοινωσιῶν ἢ ἀνάπτυξις, δύναται τις δ' ἴσως εἰπεῖν ὅτι πρῶτον γνώρισμα τῆς ἀληθοῦς ἐκαστου ἔθνους προόδου, κατέστη ἤδη τῆς γυναικὸς ἢ ἐκπαίδευσις. Κατέστη ἤδη, εἶπον ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν, ὄφειλον μᾶλλον νὰ εἰπω. Οἱ ἀληθῶς λαμπρόναυτες καὶ τιμῶντες τὴν Γαλλικὴν ἱστορίαν αἰῶνες δὲν εἶναι οἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν φέροντες κατακτητικῶς αἵματος στίγματα· εἶναι οἱ φέροντες ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὀνόματα τῆς *Madame de Staël*, τῆς *Madame de Sevigné*, τῆς *Madame de Lafayette* καὶ ἄλλων νοερῶν μαργαριτῶν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀπὸ τινῶν ἐτῶν αὔρα ζωογόνοσ, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κόσμων ἀπλονμένη, ἤρξατο ἐμβάλλειν τῷ γυναικίῳ φύλῳ διακαῆ παιδείας ἔρωτα καὶ πρὸς ἐπιστημονικὰς εἴ τι πολλαχοῦ σπουδὰς, τὸ δὲ παράδοξον εἶναι ὅτι ἡ εὐεργετικὴ αὕτη ἀνέμου πνοὴ ἐκ τοῦ Βορρᾶ ἤρξατο κατερχομένη. Ἐν τῇ Ῥωσικῇ ἱατρικῇ ἀκαδημίᾳ πρώτη κατεγράφησαν ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι τοῦ 1881 μαθήτριαι 938, μόνον δ' ἐντὸς τοῦ τελευταίου τῶν τριῶν

ἐτῶν διειρημήθησαν 163 διπλώματα εἰς γυναῖκας, ὡς ἱατροῦσ· πολλαὶ αὐτῶν ὑπῆρέτησαν ἐν τῷ ῥωσοτουρκικῷ πολέμῳ.

Ἐὰν δ' ἐκ τῆς Ῥωσίας μεταβῶμεν εἰς ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη, εὐρίσκομεν ὅτι ἐκ μὲν τῆς ἐν Ζυρίχῃ ἀκαδημίας ἐξῆλθον κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἔτος 1881 εἴκοσι γυναῖκες τελειόφοιτοι, ἑνδεκα ὡς ἱατροὶ καὶ ἑννέα ὡς διδάκτορες τῆς φιλοσοφίας· ἐν Βέργῃ 27 γυναῖκες ἱατροὶ καὶ 3 φιλόσοφοι· τὸ ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας πανεπιστήμιον ἠρθίμει κατὰ τὸ ἴδιον αὐτὸ ἔτος 53 μαθητριάσ, τὸ ἐν Cambridge τῆς Ἀγγλίας ἕτερον ἑκατὸν τοιαύτας, τούτων αἱ 26 εἶναι σήμερον ἱατροὶ, ἡ δὲ δεσποινὶς Γλᾶδ-στιωσ ἐπεδόθη καὶ αὕτη πρὸ μικροῦ εἰς σπουδὰς ἐπιστημονικὰς. Ἐν Φοτιγγῇ καὶ Μονάχῳ ἰδρῶθησαν ὡσάντως ἀκαδημίαι διὰ γυναῖκας. Ἐν Βολωνίᾳ τῆς Ἰταλίας ἐπίσης. Ἐν Παρισίοις ἐπὶ τελουσ 138 διπλώματα ἐπιστημονικῶν σπουδῶν ἐδόθησαν μέχρι τοῦ 1882 εἰς γυναῖκας.

Καὶ ἂν ἐκ τοῦ ἀρχαίου πηδήσωμεν εἰς τὸ νέον ἡμισφαίριον, θέλωμεν εἶρει ὅτι τὸ ἐν *Michigan* τῆς Ἀμερικῆς πανεπιστήμιον ἐπὶ 1500 μαθητῶν ἀριθμεῖ 500 γυναῖκας, ὅτι ἐν Φιλαδέλφειᾳ ὑπάρχει ἱατρικὴ ἀκαδημία ἀποκλειστικῶς διὰ γυναῖκας, ὅτι τὸ ἐν *Vassar-College* πανεπιστήμιον περιλαμβάνει 400 τοιαύτας, ὅτι ἐν Νεοβορῶν ἐκπαιδεύονται 390 γυναῖκες ὡς ἱατροὶ, καὶ πλεῖστα ἄλλα, ἅτινα, συντομίᾳ ἔνεκεν, παραλείπω. Καὶ ταῦτα δ' ὅσα ἀνέφερον ἡμῖν, τ' ἀνέφερον ἀπλῶς ἵνα σᾶσ ἀποδείξω τρανώτερον ὅτι ἀνωτέρω εἶπον· τὸν πρὸς τὰ γράμματα μέγαν ἤδη τοῦ ὠραίου φύλου ὀργασμὸν. Καὶ πῶσ ὄχι, κύριοι; Μὴ ἀμφότερα τὰ φύλα δὲν κέκτηται ἐξίσου τὸ δικαίωμα τοῦ ὀφελθῆναι τῶν εὐεργετημάτων τῆς παιδείας; Ὁ *Trancester* μάλιστα, πρῶτανις τοῦ ἐν *Lidg* Βελγικοῦ πανεπιστημίου, προβαίνει

πρωτιέρον λέγει ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἀνδρῶν ἐξήρτηται ἀπὸ τῆν τῶν γυναικῶν. «Παρατηρήθη, προσθέτει, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἐξοχωτέρων ἀνδρῶν εἶχον μητέρας ἐκπαιδευτούς. Ἡ μήτηρ, ἐπιλέγει, εἶναι ἡ ἐμπνεύουσα εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς τὰ αἰσθηματικά, ἅτινα θέλουν τ' ἀγαδείξει ἄνδρας· μητέρες σπῦνδαίαί καὶ ἐκπαιδεύουσι οὔτε νιόους ὀκνηροὺς ἀνέχονται, οὔτε εἰς τοιοῦτους ἀποφασίζουσι νὰ δώσωσι τὰς θυγατέρας αὐτῶν».

Σήμερον ὅτε τὰ ζῶηφόρα τῆς παιδείας νάματα καὶ παρ' ἡμῖν μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον ἀπλοῦνται ἀρδεύονται καὶ τὰ κατώτερα σχεδὸν τῆς κοινοῦσι στρώματα, ἀπαιτοῦμεν καὶ δικαιοῦμεθα ν' ἀπαιτῶμεν τὴν γυναῖκα ἐκπαιδευτοῦν. Παρῆλθον ἀνεπιστρέφει οἱ χρόνοι καθ' οὓς ἄλλαι ἀρεταὶ ἤρχοντο ὅπως ἀναπληρώσωσι παρὰ τῆ γυναικὶ τὴν ἄλλειψιν τῶν γραμμάτων. «Ἐν τῇ ἐνεστώσει ἐποχῇ—ὁ δὲ ταῦτα γράφων, δὲν θὰ τὸ πιστεύωσι ἴσως, εἶναι Γάλλος ἀρχιεπίσκοπος, ὁ τῆς Ἀδελφίας Duranlou, ὑγειῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν ἀνήρ,—ἀρχαὶ καθ' ὑπερβολὴν τραχεῖαι μετ' ἀσχολιῶν ἐπιπολαίον ἐνοῦμεται, ἐλλάθεια μόνη καὶ βίος ἀποκλειστικῶς ἕλικὸς στεροῦν τὰς γυναῖκας πόρων ἠθικῶν, πολλάκις δὲ τὰς καθιστοῦν ἀφορήτους πρὸς τοὺς συζύγους καὶ τὰ τέκνα των. Ὅσῳ δὲν σπουδάζουσι αἱ γυναῖκες, προσθέτει, τοσοῦτω θέλουν συζύγους ἄνευ ἀσχολίας. Ὅσον δ' οὔτοι δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἐργασίαν, τοσοῦτον ἐπιζητοῦσιν ἐπιπολαίους γυναικας».

Ἡ ἐπιπολαίωσις τῷ ὅτι, τῆς ἀμαθείας ἐν γένει ἀποτελεσμα, ἀρκεῖ, ἵνα μακρόνῃ πολλάκις τὰς γυναῖκας τῆς οἰκιακῆς ἐστίας, ἡ δὲ ἀμάθεια καὶ μικρολόγους καὶ κολολόγους ἐπίοτε καθιστᾷ αὐτὰς καὶ τὴν λήθην τῶν σπουδαίων καθηκόντων συνεπάγει. Μακρόνῃ τὴν χάριν, καταστρέφει τὸ θέλημα τῆς γυναικὸς καὶ

τὴν ὑποθιβάξει εἰς περιορισμὸν ὑποδεέστερον ἑαυτῆς. Ὑπερμέτρον περιοριζόμενα εἰς τὰ τοῦ οἰκιακοῦ βίον καὶ αἱ ἴδια ἑαυτῶν ἐπηρεάζονται γιγνώμενα, ἀποκαθίστανται βέβαιος σχεδὸν πρὸς τοὺς συζύγους των, ὅταν, ἀμαθεῖς ἐκεῖνοι, τύχῳσιν ἐκπαιδευτοῦν τοιοῦτων, τοῦτων δὲ τὸ καὶ ἤδη σχεδὸν σπάνιον, σπανιώτερον γρηήσεται, προϊόντος τοῦ χρόνου.

Τὸ τέως λοιπὸν σχετικῶς μόνον ἀναγκαῖον κατέστη τοιοῦτον ἀπολύτως, ἡ γυνὴ ὀφείλει σήμερον νὰ ἦραι παιδείας ἀκόμος. Ἡ ἐκπαίδευσις, διορθώουσα τὸ ἐπίοτε μάταιον τῆς γυναικὸς θέλει τὴν καταστήσει σπουδαίαν οἰκοδόσποιαν, ἐξαιρέτων μητέρα, γυναῖκα τέλος πάντων ἀξίαν ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ. Μόνον διότι ἐσπούδασε, διότι ἔμαθε τοντέστι νὰ σκέπτηται, ἐννοεῖ τὸ κενὸν τῶν φροῦδων ἡδονῶν ἐννοεῖ δὲ τὰντοχρόνως, ὅτι τὰ τῆς οἰκιακῆς διενθητήσεως δὲν ἀποτελοῦν τὸ πᾶν δι' αὐτὴν, ὅτι πρέπει νὰ μὴν ἐν ἑαυτῇ θέσῃ καὶ διὰ τὸ πνεῦμα, καὶ διὰ τὰς ὡραίας τέχνας, καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην, καὶ ὅτι δι' αὐτῶν ὅσων θέλει καταστή πολέμιος τοῦ μὲν ἀνδρὸς ἀντροφους, τῶν δὲ τέκνων παιδαγωγός. Γυνὴ ἀμαθὴς γήσει δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἔπ' ὄψιν σπουδαίαν τὴν ἐκπαιδευσιν τῶν τέκνων τῆς. Ἐν τῇ οἰκογενεῖα πρέπει νὰ ὑπάρχη μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς νοερά καὶ ἠθικὴ ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν, ἐν δὲ τῇ κοινοῦσι ἐπιρροὴ ἀναγκαῖα καὶ νόμιμος ἀμφοτέρων τῶν γέλων, τοῦ μὲν ἐπὶ τοῦ δέ. Λίοτι καὶ ἡ ἕλικὴ εὐημερία ἐκάστης χώρας συμβαδίζει μετὰ τῆς νοεράς. Ἐπὶ τέλους καὶ πρὸ πάντων, ἐν τῇ ἐκπαιδευσίσει τῶν τέκνων ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη διεύθυνσις νοήμων καὶ ἀνεπτυγμένη. Καὶ ἡ ἐν τῇ οἰκογενεῖα λοιπὸν ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν καὶ ἡ ἐν τῇ κοινοῦσι ἐπιρροὴ καὶ ἡ ἐν τῇ ἐκπαιδευσίσει τῶν τέκνων διεύθυνσις ἀπαιτοῦν μέσον ὅρον ἐκπαιδευσεως, ἂν οὐχὶ ὅμοιον, ἀνάλογον ὅμως ἐκατέρωθεν

Τοιαύτης ἀπολύτου ἀνάγκης τὴν ἐκπλήρωσιν ἐπιδιώκοντες, ἐὰν ἠρωτώμεν διὰ ποίας ἰδίως γλώσσης ὀφείλομεν ἐπιδιώξαι αὐτήν, ἠθελόμεν ὁμοιάσει πρὸς ἄνθρωπον διψῶντα καὶ ἐρωτῶντα ποῦ τὰ διευθυνθῆ, ὅπως κορέσῃ τὴν δίψαν του, ἐνῶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀν-
 λῆ του ρέει πολυχεύμων καὶ διαυγῆς κρήνη. Πρὸς τὴν ἀείρουσαν ταύτην πηγὴν διηρθύθησαν ζείποτε καὶ διευθύνονται ἀκόμη τοῦ κόσμου ὅλον αἱ φάλαγγες, οἱ σκαπανεῖς τοῦ λόγου, ὅπως ἐξ αὐτῆς ἀντλήσωσιν ἰδέας καὶ αἰσθήματα ὁ Fenelon, ἀπὸ τοῦ IZ' αἰῶτος, ἀπαγορεύων τὴν ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίαν τῆς Ἰταλικῆς καὶ Ἰσπανικῆς, χρησίμων, λέγει, πρὸς ἔρωτος βιβλία, εἰσάγει τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἱστορίαν, ἵνα καὶ αἱ γυναῖκες, προσθέτει, ἴδωσι τὰ ἐν αὐτῇ ἀνδρίας καὶ ἀνταπαρήσεως θαυματουργήματα. Ἡ Madame de Lambert λατρεύει τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, «τὴν διατρέφουσαν, ἐπιλέγει, τὸ αἶσθημα τῆς καρ-
 «δίας διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν μεγάλων ἔργων», ὁ ἐπὶ τῆς παιδείας Γάλλος ὑπουργὸς Dury, θέλων πρό τινων ἐτῶν ν' ἀνοργανίτῃ τὰ ἐν Γαλλίᾳ σχολεῖα, ἀποφαίνεται σχεδὸν ὑπὲρ ἐξώσεως τῆς Λατινικῆς, οὐχὶ ἀπολύτως ἀναγκαίαν θεωρῶν αὐτὴν σήμερον, ἀλλὰ σέβεται τὴν Ἑλληνικὴν καὶ αὐτὴν θεωρεῖ πάντοτε ἀναγκαίαν ἐν τοῖς γαλλικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις· ὁ Βίσμαρκ, ὁ ἄξων οὗτος περὶ ὃν σήμερον στρέφεται τῆς Εὐρώπης ἀπάσης, τοῦ κόσμου ἰσως ὅλον ἢ πολιτικὴ ὑπαρξίς, φέρει καὶ οὗτος, σχεδὸν τακτικῶς, ἀχώριστον σύντροπον, ὑπὸ μάλῃν τὸν Θουκυδίδην· ὁ γηραιὸς Γλάδστον ἐπὶ τέλους, ἀψηφῶν καὶ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη του καὶ τὸν ὄγκον ὄντινα, ἄλλος πολιτικὸς Ἄτλας, φέρει ἐπ' ὤμων, καλλιεργεῖ ἀκόμη τὸν νοῦν αὐτοῦ, μεταφράζων τὴν Διάδα τοῦ Ὁμήρου—καὶ ἐρωτῶμεν ἡμεῖς διὰ ποίας ἰδίως γλώσσης ὀφείλομεν ἐκπαιδεῦσαι ἑαυτούς, ὅταν ξένοι θέτωσι τὴν ἡμετέραν

γλῶσσαν ὡς βάθρον σχεδὸν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ αὐτῶν συστήματος;

Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐκπαιδευτήρια, ἐν οἷς—ἀσκόπως ἢ σκοπίμως, ὅπως φρονοῦσί τινες, ἀγνωῶ—παραμελεῖται ἢ Ἑλληνικῆ, σπουδαίως μάλιστα ἐν τισιν ἐξ αὐτῶν.—Καὶ τοῦτο μὲν, δυσάρεστον ὅπωςδήποτε, εἶναι μολαταῦτα τὸ ὀλιγότερον δυσάρεστον τὸ μᾶλλον τοιοῦτον καὶ ἀμέσως ἐνδιαφέρον ἡμᾶς, τὸ ἀπίστευτον εἶναι, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη τινες τῶν ἡμετέρων, ἀγαθοὶ ἄνθρωποι,—πῶς ἄλλως θελετε νὰ τοὺς ὀνομάσω;—σπουδαίως φρονοῦντες καὶ πιστεύοντες ὅτι εἰς τοιαῦτα σχολεῖα ὀφείλουσαν νὰ πέμπωσι τὰς θυγατέρας των, ὅπως ἐκμάθωσι τὰς ξένας γλώσσας, τὴν γαλλικὴν ἰδίως. Ποσῶς δὲν ἐπεθύμουν νὰ θίξω τὸ θέμα τοῦτο, εὐγλώττως πᾶν ἀναπτυχθὲν πέρνοι ἀπὸ τῆς ἔδρας ταύτης ὑπὸ τοῦ συναδέλφου μου κυρίου Δ. Μαρκοπούλου· εἶναι δὲ καὶ τόσον ἄχαρι ἔργον τὸ ἐπανέρχεσθαι ἐπὶ θέματα θίγοντα καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλοτιμίαν! Ἄλλ' ἢ ἐπιμονὴ αὐτῶν ἐν τῇ ἐκτροχιάσει ταύτῃ μὲ ἀναγκάζουν νὰ τοῖς εἶπω εὐλαχρινῶς, ὅτι τοὺς λυποῦμαι, ἀπὸ καρδίας τοὺς λυποῦμαι, θέματα τῆς ἀγνοίας ἢ εὐπιστίας αὐτῶν γιγνομένους.

Εἰμὶ βέβαιος ὅτι ἂν ἢ οἱ ἴδιοι, ἢ δι' ἄλλων ἀρμοδίων πρὸς τοῦτο, ἐξήταξον ὅτι πρέπει, ἠθελον ἐνοήσει τὴν πλάνην αὐτῶν. Συνεχῶς παρενρυσκόμενος εἰς τὴν ἐν τῷ Οἰκοτροφείῳ τούτῳ ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς, παρετήρησα ὅτι τὰ ἐκ ξένων σχολείων προσερχόμενα εἰς αὐτὸ κοράσια ἦσαν πολλὰκις τὰ ἀσθενέστερα τῶν ἄλλων κατὰ τὴν γλῶσσαν ταύτην. Ἀνεγίνωσκον εὐχερῶς, εἶχον καλλίστην προφορὰν, ἐδύνατο δὲ καὶ ἐπίστευσι νὰ ἐκφράσωσαν ἐπιτυχῶς τὴν ἰδέαν των ὅτε ὅμως τὰ ἠρώτων πῶς μεταφράζεται Ἑλληνιστὶ ἢ μία ἢ ἡ ἄλλη λέξις—καὶ λέξεις οὐχὶ ἐκ

τῶν δυσχερεστέρων πάντοτε—ἢ ἀντὶ ἄλλων ἄλλα ἀπέρτων ἢ, στενοχωρούμενα, καθ' ὁλοκληρίαν ἐσίγων τὸν δὲ λόγον τοῦτον ἕκαστος ἐκδόλως τὸν ἐννοεῖ. Πῶς ἐδέναντο ν' ἀπαντήσωσι, μὴ σπονδάσονται πρὸ τῆς Γαλλικῆς καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ διὰ ταύτης ἀκολούθως ἐκείνην; Ὁ Ἄγγλος, κύριοι, ὁ Γάλλος, ὁ Γερμανὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν πρὸ πάσης ἄλλης ἐκμανθάνει, δι' αὐτῆς δὲ τὰς ξένας. Ἡ Αἰ Γαλλίδες, λέγει ὁ προσηγορευθεὶς ἀκαδημαϊκὸς Janet, ἐν πρώτοις καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν Γαλλικὴν ὀφείλουσι σπονδάσκειν, δι' αὐτῆς δὲ τὰς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας, ἰδίως τὴν Ἑλληνικὴν αἱ νεώτερες ἡμῶν, ἐπικέγει, διὰ τῆς ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης γλῶσσης μεταφράσεως θέλουσι τεθεῖ ἐν γνώσει τῶν ἀρχαίων ἀριστοτεχνιμάτων,.

Ἐκπαίδευσιν ἄρα μὴ ἔχουσαν ὡς βάσιν τὴν γλῶσσαν αὐτῆν τοῦ ἐκπαιδευομένου, ἐκπαίδευσιν τοιαύτην ὅποیان, κριμασιν οἷς οἶδε Κίριος, πολλοὶ τῶν ἐπιταθῆ ἡμογενῶν τεχνῶς ἡσπίσθησαν ὡς πάσης ἄλλης κοίτητος διὰ τὰ τέκνα των τοιαύτην ἐκπαίδευσιν δὲν διατάζω ἐγὼ νὰ τὴν ἀποκαλέσω φερέντη ἀληθῆ, κλαίω δὲ τοὺς διὰ τοιαύτης φερακίζοντας τὰ ἴδια ἐαυτῶν πλάσματα. Λόγους ἐθνικῆς φιλοτιμίας δὲν ἐπικαλοῦμαι, καίπερ κάλλιστα δικαιούμενος νὰ πράξω τοῦτο αὐτὸ τὸ ἴδιον ἐαυτῶν συμφέρον ἐπικαλοῦμαι, καὶ αὐτὸ μόνον λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ τοῖς εἴπω, ὅτι, ἂν θέλωσι νὰ μάθωσι κατὰ βάθος, οὐχὶ κατ' ἐπιφάνειαν, τὰ τέκνα των ξένας γλῶσσας, διὰ τῆς Ἑλληνικῆς θέλουσι μάθει αὐτάς· ἄλλως θέλουσι μάθει γλῶσσαν ψιτακῶν οὐδὲν πλεϊότερον.

Ἄλλ' ἐγὼ θέλω φανεῖ εὐρύτερος. Συμφωνῶ καθ' ὁλοκληρίαν μετὰ τῶν ὑπεβέτων γονέων, ὅτι ἡ γαλλικὴ γλῶσσα—διότι περὶ ταύτης ἰδίως πρόκειται—τὴν ὅποیان μαθηθῶν ἐν τοῖς ξένοις

ἐκπαιδευτηρίοις, εἶναι πράγματι τελειότερα τῆς ἐν τοῖς ἡμετέροις, καὶ παραδέχομαι ὅτι αἱ θνητότερες αὐτῶν ἐξερχόμενα ἐκείνων θέλουσι μᾶς ἐμβάλλει, λαλοῦσαι τὴν γαλλικὴν εἰς ἀπορίαν, ἐρωτώμεντας ἐαυτοὺς ἂν ἔχομεν πρὸ ἡμῶν Ἑλληνίδας ἢ Παρισινὰς νεάνιδας. Γινώσκω ἄλλως τε ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ προσφιλέστερον ἡμῶν ὄνειρον. Ἀναρωρῶ δὲ ὅτι ἡ σχετικῶς τελεία ἐκμάθησις τῆς παγκοσμίου ταύτης καταστάσεως γλώσσης εἶναι πλεονέκτημα ἄξιον λόγον σήμερον διὰ πᾶσαν νεάνίδα. Ἄλλ' ἐν τῷ πλεονεκτήματι τοῦτο λοιπὸν δεόν τὰ πάντα νὰ περιορισθῶν; Ἐν αὐτῷ μόνῳ περικλείεται ὁ προσορισμὸς ὅλος τῆς ἀνατροφῆς Ἑλληνίδος κόρης καὶ ἐπ' αὐτοῦ πρέπει νὰ στηριχθῇ τὸ οἰκοδόμημα ὁλοκληρὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῆς; Ὅταν ἀξιῶν ἐξέλθῃ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου ἡ τοιαύτη νεάνις, ὁμιλοῦσα καὶ γραφοῦσα κάλλιστα τὴν γαλλικὴν, ἀλλὰ μετριῶς ἢ χαλεπῶς τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν πάτριον αὐτῆς γλῶσσαν, ὀρθογραφοῦσα τὴν μὲν πλὴν ἀορθογραφοῦσα τὴν ἄλλην, πρὸς ταῦτα δὲ καὶ χωλαίνουσα ἐρίοτε τὸν νοῦν διὰ τῆς ἐν αὐτῷ εισαγωγῆς καὶ ἐμφυτεύσεως ἰδεῶν ἀντιθαινοσῶν πρὸς τὰς ὑγιεῖς τοῦ αἵωνος ἰδέας,—ὅποیان ἰδέαν θέλει παράσχει καὶ περὶ ἐαυτῆς καὶ περὶ τῶν ἐκπαιδευσάντων αὐτὴν γονέων εἰς τὸν ἡμεδαπὸν ἢ ξένον, εἰς τοῦτον ἰδίως, τὸν ἀκούοντα αὐτὴν; Θέλει βεβαίως προκαλέσει τὸ μείδιγμα αὐτοῦ, καὶ θὰ ἦναι ἴσως τὸ ἐλάχιστον ὅσων δικαιούται οὗτος νὰ πράξῃ.

Τὴν γλῶσσαν ἄλλως τε ἡμεῖς δὲν τὴν ἐννοοῦμεν ἀπλοῦν μέσον ἐκφράσεως, συνεννοήσεως καὶ ἀντάλλαγῆς ἰδεῶν ἢ καὶ κόσμον μόνον τοῦ ἀνδρός ἢ τῆς γυναικὸς· τὴν θέλομεν καὶ ἐννοοῦμεν διὰ τῶν νεαρῶν προϊούτων αὐτῆς καὶ τῆς μελέτης αὐτῶν, λεπτινοῦσαν τὸ φρόνημα, ἀνορθοῦσαν τὸ αἴσθημα, ἐξευγενίζουσαν τὴν ψυχὴν, ἀνδρίζουσαν τὴν καρδίαν, ἄλλον δαίλιστηρα τοῦ

τοὺς, ἐνὶ λόγῳ, τὰς δὲ τοιαύτας ἀρετὰς οὐδεμία γλῶσσα ἄλλη κέκτηται τοσοῦτον ὅσον ἡ Ἑλληνική. Ἐν ταύτῃ καὶ τῇ μελέτῃ αὐτῆς, ἀχατοῦς ὠκεανοῦ ἰδεῶν καὶ γνώσεων, ἡ ἑλληνὶς κόρη θέλει ἀπλήσει πλοῦτον τοιούτων, πρὸς ταύτας δὲ τὴν συναίσθησιν ὑπάρξεως ἔθνικῆς καὶ τῶν καθηρόντων ὅσα αὐτῇ ἐπιβάλλει, διότι καὶ τοῦτο ἡμεῖς σπουδαίως ἐπιδιώκομεν.

Ἑλληνικὴ γλῶσσα λοιπὸν καὶ ἑλληροπροεπῆς ἀγωγή, — οὐχὶ γειαιασμοὶ καὶ ἐπιδείξεις, — ἔστωσαν οἱ δύο τροχοὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἡμῶν ἄρματος, χωρὶς ἐκ τούτων νὰ παραβλάπτηται κατ' ἐλάχιστον καὶ τῶν ξένων γλωσσῶν ἡ ἐκπαιδευσις· ἀπ' ἐναντίας οὐ μόνον ταύτην ἐννοοῦμεν δραστηρίως νὰ ἐπιδιώξωμεν, — τοῦθ' ὅπερ τρανώτερον ἀποδεικνύει καὶ τῆς γερμανικῆς ἢ ἐκμάθησις ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ, — ἀλλὰ καὶ σύστημα ἐγκυκλοπαιδικῆς παιδείας, ὅσον ἔνεστι, βαθμηδὸν νὰ εἰσαγάγωμεν, διότι :

Je consens qu' une femme ait des clartés de tout εἶπεν ἐν ταῖς *Femmes Savantes* καὶ αὐτὸς ὁ μισογύνῃς Μολιέρως.

“Ἦδονῆ μεγαλητέρα τῆς τοῦ μανθάνειν δὲν ὑπάρχει, ἡ δὲ ἡδονὴ αὐτῇ ἀνήκει εἰς ἀμφοτέρωτα τὰ φύλα, λέγει ὁ Γρέανδ. Καὶ ἂν τὸ ὠραῖον φύλον, ἕνεκα τῆς θέσεως αὐτοῦ, στερεῖται ὅσα πλουτοῦσιν ἤδη τὸ ἕτερον, ὀφείλει τοῦτο νὰ μεταδώσῃ ἐκείνῳ ὅ, τι θέλει ἀναπτύξει τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ προκαλέσει τὴν εὐημερίαν του. Ὀφείλομεν, γὰρ, νὰ γνωρίσωμεν τῷ ἑτέρῳ τῶν φύλων οὐχὶ βεβαίως πάντα ὅσα ἐμάθομεν, ἀλλ' ὅσα ἐν συνειδήσει φρονοῦμεν ὅτι δύναται καὶ πρέπει νὰ μάθῃ. Οἱ λόγοι οἱ ἐμπνεύσαντες ἡμῖν τὸν ἔρωτα τῶν φώτων καὶ τῶν γνώσεων, αὐτοὶ οὗτοι ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὴν ὑποχρέωσιν ἵνα μεταδώσωμεν καὶ τὰ μὲν καὶ τὰς δὲ, ἄνευ διακρίσεως τάξεως ἢ φύλου καὶ ἐν τῷ μέτρῳ

τοῦ δυνατοῦ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν. Γενθέντες ἡμεῖς τῶν καρπῶν τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως, μὴ ἐξαφανίσωμεν τὴν κλίμακα, δι' ἧς ἀνέβημεν· ὀφείλομεν νὰ τὴν ἀρήσωμεν, ἔστω καὶ διὰ τὸ φύλον ὅπερ κακὴν ἐποίησατο τοῦ καρποῦ αὐτοῦ χρεῖσι, κατὰ τὴν θρησκευτικὴν παράδοσιν ὀφείλομεν μάλιστα νὰ τῷ τείνωμεν τὴν χεῖρα καὶ τὸ βοηθήσωμεν, ὅπως ἀναβῇ καὶ αὐτὸ καὶ γενθῇ τῶν ζωηρόρων καρπῶν του.

Ἄλλ' ἐὰν τοῦτο ὀφείλομεν ἡμεῖς, ὀφείλετε καὶ ὑμεῖς, κήριοι, νὰ μᾶς ὑποστηρίξητε καὶ συνδρομήτε ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐνεργειῶν ἡμῶν. Τὸ ὀφείλετε, διότι ἄνευ τῆς ὑμετέρας συνδρομῆς ἡκιστα τελεσφόροι θέλουσιν ἀποβῆ αἱ ἡμέτεραι προσπάθειαι. Ἐὰρ χελεῖδὼν οὐ καθήσθησι μία. Τὸ ὀφείλετε, οὐ μόνον ἐκ λόγων ἔθνικῆς φιλοτιμίας ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων ἐπιβαλλομένων ὑμῖν ὑπὸ τῶν ἀπέναντι τῶν ἰδίων τέκνων σας καθηρόντων ἡμῶν καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν κιάδως ἐννοουμένου ὑμετέρου συμφέροντος. Τὸ ὀφείλετε δὲ καὶ δι' ἄλλο τι : ἐν ἐκάστη οἰκογενείᾳ, τὸ ἡξεύρετε, τὸ νεώτερον τῶν τέκνων εἶναι τὸ συνήθως πλέον τῶν ἄλλων ἐπισύρον τὴν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν τῶν γειτηρόρων. Καὶ δικαίως πάλιν, κήριοι. Διότι, ἀσθενὲς εἶτι, αὐτὸ ἔχει χρεῖαν χειραγωγήσεως καὶ ποδηγητήσεως, ἰωσοῦ ἀνδριζὸς μόνον, ἀποκτησῆ ἰδίας δυνάμεις. Καὶ τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο εἶναι τὸ νεώτερον τῶν νεοτέρων τέκνων τῆς ἑταῦθα Ἑλληνικῆς κοινότητος, διότι εἰς ταύτην ἀνήκει καὶ αὐτῆς εἶναι κτήμα, ἕπως λίαν ὀρθῶς εἶπεν ἄλλοτε καὶ ὁ ἐκ τῶν συναδελφῶν μου κήριος Γ-Αάτης. Καὶ ὡς τοιοῦτον λοιπὸν, τῷ ὀφείλετε τὴν ὑμετέραν συνδρομήν, ἰωσοῦ ἀναπτυσσόμενον καὶ ἰδίας δυνάμεις κτῶμενον, ἀρχίσῃ θαρραλεῶς βαῖνον τὸν πρὸς τὰ ἄνω δρόμον. Τὸ ὀφείλετε ἐπὶ τίλους; ἰωσοῦ ἀκτὶς ἐνεργητικῆ, οὐρανόθεν κατερχομένη,

φωτίση εὐγενῆ τινα καὶ γενναίαν ψυχὴν, ἣτις, ἐγκολπομένη αὐτό, τὸ λάβη ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῆς προστασίαν, τὸ ἀγαπήσῃ ὡς ἴδιον ἑαυτῆς τέκνον καὶ συνδέσῃ σχεδὸν μετὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ὑπαρξιν.

“Σκοπὸς εὐγενεῶς βίον εἶναι ἢ ἐπιδίωξις μεγάλου καὶ ὠραίου ἔργου,” εἶπεν ὁ βαθεὺς Ρενάν. Τοιοῦτον σκοπὸν καὶ ἔργον ἡμεῖς ἐλπίζομεν, προσδοκῶμεν μᾶλλον. Θεὸς ἀποστέλλων εἰς τὸν κόσμον Ἀρσάκην, Ζάππαν, Στουρνάρην, Βαρθάκην, πλειάδα ὄλην προθύμων καὶ γενναίων ἐπιτελεστῶν τῶν ὑπεριτάτων βουλῶν του, Θεὸς τοιοῦτος οὔτε ἀποκάμνει, οὔτε ἐξαντλεῖται. Θέλει ἐνθυμηθῆ καὶ ἡμᾶς. Θέλει, τάχιον ἢ βράδιον, μᾶς πέμψει τὸν Ἄγγελον προστάτην. Καὶ μοι λέγει εἰς τὸ οὖν μάλιστα τὴν στιγμὴν ταύτην, ὅτι ὁ προστάτης οὗτος Ἄγγελος μακρὰν ἡμῶν δὲν εἶναι, καὶ ὅτι ἐν τῷ τῷ αὐτοῦ ἐπωάζει ἤδη σχέδιον εὐγενὲς καὶ μέγα, προσωρισμένον αὐτὸν μὲν ἀθάνατον ἐν θνητοῖς ν’ ἀναδείξῃ, τὸ δ’ ὑπ’ αὐτοῦ νίοθητηθῆσόμενον καθίδρυμα τοῦτο καταστήσῃ φντώριον ἀληθές, στεγάζον καὶ ἀναπέσσον ἄνθη οὐχὶ ἐπιδεικτικὰ ἄνθη λεπτὰ καὶ εὖσομα, χέορτα καὶ μεταδίδορτα τὸ ζωογόρον ἄρωμα αὐτῶν καὶ καθ’ ἅπασαν τὴν κίκλω ἡμῶν χώραν, εὐώδες ἄνθος τῶν Μουσῶν ἄλλοτε.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο “ΤΥΠΟΣ.”

Ὅδου Τριστατον διόδου Πιστιμαλιτζόλου

SISMANOGLIO
MEGARÒ